

หยุดก่อนชน

อมรา มลิลิต

หยุดก่อนชน

อมรา มลิลดา

ธัมมะสำหรับนักธุรกิจ

ณ ห้องระฆังทอง โรงแรมโมซิด
สโมสรโรตารีคอนงส์ หาดใหญ่
วันเสาร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๑

หัวข้อเรื่องที่จะสนทนากันในคืนนี้กำหนดว่า
ธัมมะสำหรับนักธุรกิจ

ปกติที่เราเข้าใจกันนี้ ธัมมะกับธุรกิจเป็นเรื่อง
สวนทางกัน ไปด้วยกันไม่ได้ เพราะนักธุรกิจจำเป็นต้อง
คล่องตัว เปลี่ยนแปลงได้ ทุกเสี้ยววินาที สุดแล้วแต่ว่า
สภาวะอะไรจะเกิดขึ้น แต่ถ้าพิจารณา ดูให้รอบคอบ
ดิฉันเห็นว่าธุรกิจก็เป็นเรื่องธัมมะ

เพราะอะไร

เพราะธัมมะของพระพุทธองค์สอนให้เราอยู่กับ
ปัจจุบัน ไม่ยึดอยู่กับอดีต ไม่ไปคาดหวังเอาข้างหน้า
จดจ่ออยู่กับแต่ละขณะ แต่ละขณะเฉพาะหน้า หาก
มีความผันผวนเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้น เป็นต้นว่า น้ำ
ท่วม ไฟไหม้ หรืออะไรอย่างนี้ เราต้องปรับใจให้รับ
ความเป็นจริงได้รวดเร็วที่สุดเท่าที่จะรวดเร็วได้ เพื่อ
สติปัญญาที่จะแก้ไขปัญหาวางมาตรการป้องกัน หรือ
เปลี่ยนแปลงแผนงานอะไร จะได้เหมาะสมกับความเป็นจริง
มากที่สุด ซึ่งก็สอดคล้องกับการบริหารธุรกิจ

พระพุทธรูปเจ้าตรีศติงองค์คุณสำหรับนักธุรกิจไว้ว่า
ข้อแรก รู้จักสินค้า คือดูของเป็น รู้คุณภาพของสิ่งที่เรา
จะทำธุรกิจด้วยอย่างทะลุปรุโปร่ง คำนวณราคาต้นทุน
และกะกำไรได้แม่นยำ

ข้อถัดไป รู้จักตลาด แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความ
ต้องการของตลาดที่ผันผวนเคลื่อนไหวไปตามสภาวะ
แวดล้อม และรู้จักลูกค้า สามารถถึงความต้องการของ
ลูกค้าถูก ทำให้ปรับการจัดซื้อจัดจำหน่ายสินค้าได้ใน
ปริมาณพอเหมาะ

ข้อสุดท้าย คล่องตัวในการหาแหล่งทุนมาสนับสนุน
การที่จะมีผู้วางใจเชื่อถือ ยอมลงทุนกับเรา หรือ
สามารถกู้จากธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ได้นั้น ก็ต้อง
มีผลงานเป็นหลักประกัน

งานของเราจะเลี้ยงตัวอยู่ได้ และเติบโตองกาม
ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
ความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณภาพ เมื่อเป็นอย่างนั้น มันก็
บังคับอยู่ในตัวแล้วว่า อะไรก็ตามที่เราทำนี้ ถ้าเป็นการ
ฉกฉวยโอกาส เก่งกำไร หรือคิดเสียดังไร เราก็จะผิดตัว
ในการแสวงหาแหล่งทุน โดยเฉพาะในภาวะคับขัน หรือ
ภาวะที่คาดการณ์ไม่ถูกว่าอะไรจะเกิดขึ้น

เมื่อพิจารณามาถึงจุดนี้ และใจยอมรับ ก็ให้เห็น
ว่า ทุกอย่างที่เราวางผัง ไม่ว่าจะสินค้า วัสดุสิ่งของ

หรือโครงการอะไรก็ตาม ต้องให้อยู่บนพื้นฐานของความจริง โดยสุจริตต่อหลักวิชาที่เล่าเรียนมา ประยุกต์กับประสบการณ์จากการลงมือทำ และพรสวรรค์ที่มีติดตัวมาเป็นเครื่องวินิจฉัยตัดสินที่จะเลือกทำอะไรลงไป

ครั้งแรกๆ เราจะรู้สึกไม่คล่องตัว เป็นต้นว่า เราทำธุรกิจ สร้างขายอาคาร หลายท่านก็คิดว่า ยิ่งสร้างปริมาณหน่วยให้ได้ผู้เช่ามากเท่าไร ก็เป็นกำไรของเรา มากเท่านั้น แต่นักธุรกิจที่แท้จะนึกในแง่มุมว่า เราจะใช้วิชาความรู้มาทำอย่างไรเพื่อลดค่าเสียหายของผู้เช่าซื้อในระยะยาว เมื่อเข้าอยู่อาศัยในอาคารแล้ว

อาคารของเราไม่จำเป็นต้องมีจำนวนหน่วยมากเท่ากับที่คนอื่นสร้างในที่ดินเท่ากัน แต่เราใช้เทคโนโลยีใช้ความรู้มาดูว่าจะเบี่ยงตัวอาคารให้ไม่ถูกแดดสาดเต็มที่ ให้ลมถ่ายเทเข้าออกสะดวกได้อย่างไร เมื่อเข้าอยู่อาศัยแล้วค่าไฟ ค่าแอร์ก็จะประหยัดกว่าของอาคารอื่น ๆ ทั่วไป แม้ว่าราคาเสนอขายจะแลดูแพงกว่าที่อื่น ๆ

การเสนอขายก็เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าใจเราไม่เห็นจริงหรือเชื่อในหลักการที่กระทำลงไป เราย่อมไม่กล้าเสี่ยงที่จะลงทุนแบบนี้ แต่นักธุรกิจจริง จะเห็นเป็นสิ่งที่ทำลายความรู้ความสามารถ ให้แสวงหานายทุนที่ใจป่าพอจะรับฟังหลักการ มีเหตุผล มองการณ์ไกล ยอมลงทุนด้วย

ในช่วงแรก การถอนทุนจะลำบาก เพราะเป็นสิ่ง

ที่ต้องการเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ผล แต่เมื่อเวลาได้พิสูจน์แล้ว คนเข้าซื้อพึงพอใจ ต่อมา ๆ ก็จะมีคนอื่นติดตามมา บริโภคบริการของเราเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น ผลซึ่งในระยะแรกแลดูเหมือนจะไปไม่ได้สวยไปไม่ได้ดี แต่หลังจากระยะหนึ่งเมื่อสินค้าของเราติดตลาดแล้ว ผู้คนซึ่งแต่เดิมมองไม่เห็นในแง่มุมเหล่านี้ คิดว่าตัวเองฉลาด ไม่อยากสิ้นเปลืองกับเรามาก ก็เริ่มเข้าใจว่า นักธุรกิจที่ดั้นนั้นมีจุดยืนอย่างไรบ้าง

ถ้าทุกคนฉลาดรอบรู้ในสิ่งเหล่านี้ เราไม่ต้องมีนักธุรกิจก็ได้ เราเป็นนายทุนเสียเอง หาผู้รับเหมาหรือใครมาสนองวัตถุประสงค์ของเรา แต่เพราะเราเองก็ไม่สามารถล่วงรู้ในสิ่งเหล่านี้ เราจึงต้องเลือกว่า จะไว้วางใจซื้อบริการกับนักธุรกิจประเภทใดดี

เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว ลูกค้าของเราก็จะแนะนำเพื่อนฝูงของเขาต่อ ๆ ไป หรือตัวเขาเอง เมื่อต้องการซื้อบริการ เขาก็จะนึกถึงเราเป็นรายแรก และติดต่อไปปรึกษาหารือ โอกาสที่ธุรกิจของเราจะงอกงามก็มีมากขึ้น เรียกว่าเราจับลูกค้า จับตลาดได้

การอยู่กับปัจจุบัน ดังที่ดิฉันเรียนแล้วว่า ธรรมะของพระพุทธองค์ คือให้เราทันสมัยอยู่เสมอ เมื่อมีอะไรเปลี่ยนแปลงในตลาด หรือในความต้องการของชุมชน เราก็สืบหาข้อมูลให้ได้มากที่สุด เท่าที่จะหาได้ในเวลาอัน

รวดเร็ว พร้อมทั้งมองในระยะยาวไกลว่า ถ้าคนอื่น ๆ มาลงทุน ในธุรกิจประเภทนี้ เรายังยืนหยัดต่อไปนี้ จะมีผลดีหรือเราควรปรับเปลี่ยนสินค้าของเราเสีย

เป็นต้นว่า สมัยหนึ่งธุรกิจโรงเรียนอนุบาลเฟื่องฟูมาก เพราะยังไม่มีรู้จักการคุมกำเนิด การวางแผนครอบครัวใคร ๆ ก็หันมาทำโรงเรียนอนุบาล ถ้าเราทันสมัย ไหวตัวทัน เมื่อสาธารณสุขเริ่มนโยบายคุมกำเนิด วางแผนครอบครัว เราจะเห็นทันทีว่า ภายในไม่กี่ปี จำนวนเด็กแรกเกิดย่อมลดลงอย่างฮวบฮาบ จนถึงจุดที่ธุรกิจโรงเรียนอนุบาลคับขันและขาดทุน เราก็พิจารณาว่า ควรเปลี่ยนไปทำธุรกิจอะไรแทน

ถ้าเราคล่องตัวและปรับตัวให้ทันสมัยอยู่กับความเป็นจริงอย่างนี้ โดยไม่เผลอไปหลงยึดว่าสิ่งที่ทำอยู่แล้วชื่อเสียงของเราเป็นหลักประกัน ทำให้รอดตัว ขยายบริการนี้อยู่ต่อไปได้เรื่อย ๆ ซึ่งทำให้เราสูญเสียเวลาที่ จะคิดปรับขยับขยายว่า รูปการณ์ชักไม่ชอบมาพากลแล้ว สิ่งที่ทำอยู่เริ่มล้าสมัยแล้ว เพราะการปรับเปลี่ยนกิจการ จะต้องการช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้กิจการเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา แล้วติดตลาด

ธัมมะของพระพุทธเจ้ามีส่วนช่วยให้เราปรับวิธีคิด วิธีตัดสินใจได้มาก ถ้าพยายามฝึกให้ตัวเรามีความคล่องตัวอย่างนี้ ธุรกิจของเราย่อมไปได้ดี ไม่ว่าจะหยิบจับ

อะไรขึ้นมา ครั้งแรกอาจแลดูเหมือนล้มสยไป หรือไม่ก็ล้มสยไป เพราะผู้คนยังไม่ตระหนัก ถึงจุดนี้ ถ้าเราหนักแน่นในความจริงใจและหลักการ เมื่อเสนอบริการเราไม่ต้องร่อนรนที่จะดึงลูกค้ามาด้วยการยอมผ่อนปรนตามเขา จนกระทั่งเราหมดความเป็นตัวของตัว หรือยอมลดหย่อนคุณภาพที่เห็นจำเป็น และควรยืนหยัดเพื่อลูกค้าจะได้สัมผัสกับมิตินี้จากสินค้าของเรา

ถ้าแน่ใจมั่นใจอย่างนี้ ช่วงหนึ่งเราจะต้องมีกำลังใจที่เข้มแข็งมาก เพราะบางครั้งแลดูเหมือนเรามีแต่ขวดเซ แต่ผลที่สุด เวลาจะเป็นเครื่องพิสูจน์ ลูกค้าย่อมรู้ความต้องการในคุณภาพของบริการที่เขาคาดหวัง เมื่อบริโภคสินค้า เขาจะเริ่มเห็นความแตกต่างของสิ่งละอันพันธุอันน้อยที่ได้มาว่า ผิดกันอย่างไร เป็นต้นว่า ผงซักฟอกที่เป็นปุณจริง ๆ กับไม้อัดฉาบปุณ จะกันเสียงได้ผิดกัน พื้นที่ปูอย่างได้มาตรฐาน จะไม่โก่ง พอง หรือล่อนหลุด ให้เป็นที่รำคาญ ลำบากใจ เหนื่อยหน่ายกับการที่จะต้องคอยแก้ปัญหาจุกจิก กัดกร่อนประสาท เหล่านี้ จนรู้สึกเหมือนมันบั่นทอนการพักผ่อน และความสะดวกสบายของชีวิตไป

เขาจะเริ่มตระหนักในคุณภาพของเรา และพึงเราด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจ เมื่อเรามีหลักการ มีแหล่งทุน และมีลูกค้า ทีนี้ก็มาถึงความมั่นคงของผู้ร่วมงาน ซึ่งจัดเป็น

ฐานกำลัง บางท่านคิดง่าย ๆ ว่า ยามสบายก็ดูแลผู้ร่วมงานให้ดี แต่ถึงยามวิกฤต เราจำเป็นต้องนึกถึงความอยู่รอดของตัวเองก่อน ตัวใครตัวมัน ใครที่ไม่จำเป็นไม่สำคัญ ก็ตัดทิ้งไป ถ้าดำเนินธุรกิจด้วยวิธีนี้ เราไปได้สวยในระยะหนึ่ง เหมือนพลูขึ้น แต่ต่อไป คงยากที่จะหาคนช่วยงานหรือร่วมหัวจมท้ายด้วย

ดิฉันรู้จักบริษัทในเครือธุรกิจลงทุนแห่งหนึ่ง ในช่วงเศรษฐกิจฟุบ เมื่อ ๒-๓ ปีที่ผ่านมา บริษัทประสบปัญหา เพราะทุนที่ลงไปจมหมด ไม่สามารถดึงมาหมุนได้ ลูกค้าโครงการหลายร้อยล้านที่คาดว่าจะได้ ก็ทำท่าเอนเอียงไปทางบริษัทคู่แข่ง คณะกรรมการบริหารประชุมกันว่า คงต้องส่งของขาวให้พนักงานจำนวนหนึ่งออก เพื่อความอยู่รอดของบริษัท ดังที่บริษัทอื่น ๆ ก็ทำอยู่

ท่านประธานฯซึ่งฝึกปฏิบัติธรรมตัดสินว่า ถ้านำหลักธรรมของพระพุทธองค์มาใช้ หากเราอยู่รอด คนที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเรามา ก็ควรรอดด้วย จริง ๆ แล้วเราแต่ละคน ก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะเป็นส่วนของโลกด้วยกัน ขณะโลกเดือดร้อน เราลอยแพเขาไป เขาคงไม่สามารถไปหางานใหม่ได้ ครอบครัวของเขาซึ่งไม่มีความผิดอะไรเลย ก็จะพลอยไม่มีกินไปด้วย ลูกเต้าที่กำลังเรียนหนังสือจะต้องหยุดเรียนกลางคัน เพราะหมดทุน หัวหน้าครอบครัวกลายเป็นคนตกงาน

อะไรจะเกิดขึ้น? โจรผู้ร้ายจะเต็มบ้านเต็มเมือง อันธพาล จะเกิดเป็นดอกเห็ดหน้าฝน คนสิ้นหวังเหล่านี้ จะคับแค้นใจ เป็นโรคจิต โรคประสาท กลายเป็นภรรยาของสังคม

เมื่อเป็นอย่างนี้ เรามองออกไปให้กว้างไกล อย่านึกถึงแต่ตัวเรา การนึกอย่างนั้น ไม่ผิดกับการวิ่งไล่พยับแดด ทำให้เราขาดทุนสูญเสียกำไรหนักยิ่งขึ้น เพราะเศรษฐกิจจะยิ่งทรุดหนัก ประเทศล่มจม ลูกค้ำที่หวังจะได้มาจุนเจือก็หมดทุนไปด้วย เป็นวงจรห่วงโซ่ สู้ตายก็ตายด้วยกัน อยู่รอดก็รอดด้วยกัน จะดีกว่า

ท่านประธานเสนอทางออกว่า ถ้าจำเป็นถึงขั้นไม่มีเงินจ่ายพนักงาน ก็ให้ตัดเบี้ยประชุมกรรมการบริหาร รวมถึงหักเปอร์เซ็นต์เงินเดือนผู้บริหารมากองเป็นทุนหมุนเวียนฉุกเฉินก่อน เรียกว่า ทุกคนร่วมทุกข์สุขในชะตากรรมนี้ด้วยกัน ที่ประชุมตกลงตามนี้ โดยจะทดลองทำ ๖ เดือน แล้วดูว่าเหตุการณ์จะคลี่คลายไปอย่างไร ท่านประธานเริ่มด้วยยกเบี้ยประชุม และเงินเดือนของท่านหมดทั้งเดือน ตั้งเป็นกองทุนฉุกเฉินขึ้น เมื่อจัดการเช่นนั้นแล้ว คณะกรรมการบริหารก็แถลงเรื่องราวให้พนักงานทราบ

ผลปรากฏว่า บริษัทผ่านวิกฤตการณ์ไปโดยไม่มีใครต้องออกจากงาน และบริษัทก็ประมูลได้งาน

ขึ้นใหญ่มา ทำให้สถานการณ์การเงินคล่องตัวขึ้น

แต่ผลพลอยได้ซึ่งติดตามมา ที่ใครก็คาดไม่ถึง คือ
 น้ำใจของทุกคนในบริษัท พนักงานทุกคนเกิดความรู้สึก
 ว่าตัวเองเป็นเจ้าของบริษัทร่วมกัน อะไรที่จะทำได้ ก็รีบ
 ลงมือทำ โดยไม่เกี่ยงงอนว่าจะเสียเวลาพักเที่ยง หรือ
 เกินเวลาเลิกงานไป เพราะทุกคนรู้ว่า ความมั่นคงของ
 บริษัท คือผลประโยชน์ของตน ทุกคนทำงานด้วยความ
 ตั้งใจ ใส่ใจ และเต็มใจ

ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า หลักที่ธุรกิจจะมีรากฐาน
 แน่นหนายังยืน และมีผลงอกงาม คือความสัตย์ซื่อต่อ
 คุณภาพ และเป็นคนจริง ครั้งแรกแลดูเหมือนเราบ้า
 หรือโง่เชือกำลังฆ่าตัวเอง แต่ถ้าเรายอมให้เวลาเป็น
 เครื่องพิสูจน์ เราจะได้ผลผลิตเป็นนักธุรกิจที่มีคุณภาพ
 สังคมก็จะได้บริการที่เชื่อถือได้ มีหลักการและจุดยืน ต่อ
 ไปคุณภาพต่าง ๆ ย่อมเข้าขั้นมาตรฐาน ทั้งผู้ขายและ
 ผู้ซื้อต่างก็มีความสุขสบายใจ

ทุกวันนี้ สังคมของเราแลดูเหมือนเป็นสังคมของ
 นักเสียงโชค นักฉกฉวยโอกาส ผู้ประกอบธุรกิจแทนที่จะ
 พึ่งพาตัวเอง ทำกิจการของตน ให้มีคุณภาพ กลับไปพึ่ง
 ดวงดาว โชคชะตา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้บันดาลโชค และความ
 สำเร็จ ผู้ซื้อก็พึ่งฤกษ์ยาม หมอเวทย์ แทนที่จะใช้เหตุผล
 หลักวิชาพิจารณาคุณภาพว่า ตรงกับวัตถุประสงค์

ของตนหรือไม่ ต่างฝ่ายต่างคนต่างปล่อยให้ความลุ่มหลงมลาย รู้ไม่จริง ครอบงำจนสติสัมปชัญญะปัญญาอับเฉา ชีวิตจึงขาดหลักเกณฑ์ แล้วพลอยชักพาให้เจ้าตัวขาดหลักของใจไปด้วย

จิตใจมีธรรมชาติเหมือนน้ำ ย่อมไหลลงสู่ที่ลุ่ม กล่าวคือถูกดึงดูดเข้าหาความสะดวกสบาย อะไรที่เอาได้ตามอำเภอใจ ไม่ต้องคำนึงถึงกฎระเบียบหลักการ เป็นเอาทั้งนั้น เริ่มแรกก็เสียวโซด เอาตามความสบายของตนเป็นหลัก แทนที่จะหนักเอาเบาสู้อาบเหงื่อต่างน้ำลงแรงด้วยชื่อสัตย์สุจริต ต่อไปก็แปรเป็นนักฉกฉวยโอกาสปลอมแปลง เปื้อนปนสินค้า ทำให้สินค้าส่งออกของเรานหมดอนาคต เพราะติดตลาดเพียงครั้งเดียว จากนั้นก็ดับ

ถ้ามองอย่างคนสายตาสั้น ก็ว่าได้ประโยชน์ เพราะเรากอบโกยได้เต็มที่แล้ว แต่ถ้ามองอย่างคนสายตายาว ก็น่าวิตก เพราะไม่ผิดอะไรกับกำลังฆ่าตัวเองต่อไปหนทางทำมาหากินของประเทศย่อมผิดเคือง ที่น่าวิตกยิ่งกว่านั้นคือ นิสัยของเราเอง จะเป็นคนที่ไว้เนื้อเชื่อใจไม่ได้ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดความเคารพในตัวเอง ถึงคราววิกฤต นิสัยนี้ก็จะเหมือนรูรั่วที่ก่ออันตรายให้เจ้าตัว

จิตใจที่ไม่มีหลักอย่างนี้ ประสบโชคก็ฟูเหมือนว่าติดลม ประสบเคราะห์ก็ฟูแพบเหมือนตกหล่ม ถ้า

ยังไม่คิดช่วยตัวเองแสวงหาหลักของใจ เราก็จะไม่ติดกับ
นักเลงพนัน มองเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตเหมือนลูกเต๋า
ที่ทอดไปว่า ทำอย่างไรจึงจะถ่วงลูกเต๋าคำให้พลิกขึ้นแต้ม
ที่ต้องการได้

ดูจากเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นก็ได้ ชีวิตของเราอยู่
เป็นปกติดี ๆ เกิดพายุฝน น้ำพัดท่วมจนถึงหลังคา พอน้ำลด
บ้านพร้อมเสาเรือน ถูกพัดหายไปกับสายน้ำ สนวนยงทั้ง
สวนเลื่อนไหลหายไปเหมือนเล่นกล ดูแล้วทำใจไม่ได้ว่า
เรื่องจริงหรือฝันไป

ถ้าเราไม่เคยนำธัมมะมาฝึกสอนใจ ปล่อยให้ใจ
ยึดมั่น สำคัญผิด ติดอยู่กับวัตถุสิ่งของ เราก็เป็นโรคจิต
โรคประสาท เพราะปรับใจให้รับรู้ อยู่กับความจริงที่เกิด
ขึ้นไม่ได้ มีหน้าซำ ยังเที่ยววิงวาทสิ่งเหลือวิสัย ไหววอน
ให้บันดาลความคิดฝันมาเป็นเรื่องจริง ยอมขายอิสรภาพ
จิตวิญญาณ ไปหลงไหลยึดเชื่อในสิ่งเหล่านั้น จนไม่คิด
อ่านจะฝึกฝนสติปัญญาให้สามารถมีตนเป็นที่พึ่งแห่งตนได้

ชีวิตที่ไม่รู้จักธัมมะ แม้พรุ่งพร้อมในด้านวัตถุ
ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะใจจะลัษณ หวั่นระแวง
หวาดกลัว กังวล ไม่แนใจ หงุดหงิด ทั้งๆ ที่มีทุกอย่าง
สารพัด คนอื่นดูแล้วก็อิจฉา แต่ลึกลงไปข้างในของเรา
กลับไม่อิ่มเต็ม ไม่มีความเบาสบาย อีกทั้งไม่สามารถ
แก้ไขหรือช่วยตัวเองได้ เงินหรือวัตถุข้าวของที่มีอยู่ก็ไม่

สามารถเติมความอิม ความเบาสบายให้บังเกิดขึ้นได้ ยิ่งแสวงหา ก็ยิ่งเกิดความไม่พอใจทั้งกับตัวเอง และกับสภาพรอบข้าง ทำให้ครอบครัวพลอยไม่เป็นสุขไปด้วย

ดังนั้น นักธุรกิจแท้จึงไม่เพียงแต่รู้จักสินค้าภายนอกที่เป็นวัตถุสิ่งของเท่านั้น ยังต้องรู้สินค้าภายในของชีวิตจิตใจด้วย ว่าอะไรคือสินค้าที่ใจต้องบริโภค ทุนที่ลงเป็นกำลังน้ำพักน้ำแรง สถิติปัญญาความคิดอ่าน ในการทำมาหาเลี้ยงชีพนั้น คุณภาพต้องถูกทำนอง-คลองธรรม เทียงตรงมีมาตรฐาน

ผลผลิตที่กลับคืนมาจึงเป็นความปิติอิมเต็มของใจ เชื่อมั่นในคุณงามความดีของตนว่า แต่ละขณะ แต่ละเวลานาทีของชีวิต ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น จะมีภัยพิบัติเจ็บไข้ได้ป่วย หรือถึงแก่ชีวิต ก็ไม่หวาดหวั่น เพราะรู้ว่าชีวิตของเราเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ มีแหล่งทุนที่อุดมสมบูรณ์ คือใจที่มีสุขภาพดี มีกำลังแข็งแรง รู้ทิศทาง กล่าวคือมีความผาสุกชุ่มชื้น และมีความเห็นเป็นสัมมาทิฐิ

ถ้าระลึกถึงหลักนี้เอาไว้ในใจ เราจะได้โน้มนำธัมมะมาเป็นแกนให้ธุรกิจที่ดำเนินเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพผลิตความปิติชุ่มชื้น และสัมมาทิฐิ กลับมาหล่อเลี้ยงใจชีวิตของเราจะได้เต็มบริบูรณ์ เป็นชีวิตที่เจ้าตัวภูมิใจพึงพอใจ หรือคุณยังสงสัย ไม่เห็นด้วย มีคำถามอะไรเรียนเชิญเลยคะ

ถาม - ตอบ ปัญหา

คำถาม ในการทำธุรกิจ เราจะคิดกำไรอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการได้อย่างชอบธรรม มันมีขอบเขตแค่ไหน เพราะบริษัทหรือนักธุรกิจก็มุ่งหวังกำไรสูงสุด

คำตอบ กำไรสูงสุดนี้ ไม่มีค่าคงที่แน่นอนหรอกค่ะ เพราะใจคนตั้งเปลี่ยนแปลงได้ทุกลมหายใจเข้าออก ยกตัวอย่างเช่นวันนี้คุณพอใจว่า ราคาขายที่ตั้งไว้เท่ากับ g นั้น ให้กำไรสูงสุดแล้ว ต่อมาเหตุการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลดำริปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการ คุณรู้สึกทันทีว่า ราคาขายที่วันก่อนคุณพอใจนั้น มาวันนี้ไม่พอใจเสียแล้ว ทั้ง ๆ ที่ทุนก็ยังเท่าเดิม เพราะเป็นสินค้าขึ้นเก่า

คุณให้เหตุผลกับตัวเองว่า ต้องปรับราคาให้ทันสมัย เพราะขายไปแล้วหาซื้อของใหม่มาแทน ทุนต้องเพิ่มขึ้น คุณก็บวกค่าเงินเพิ่มเข้าไป ปรับเป็นราคาขายใหม่ว่า $g+x$ ทั้งที่เงินเดือนข้าราชการยังไม่ได้รับเพิ่ม ประชาชนยังทำมาหาได้เท่าเดิม แต่ต้องจ่ายกำไรสูงสุดให้คุณเพิ่มขึ้นแล้ว

อีกหลายเดือนต่อมา อัตราเงินเดือนที่ปรับเพิ่มได้งบบเบิกจ่าย สินค้าขึ้นนั้นยังตั้งโซว์อยู่ คุณลืมไปแล้วว่าคุณปรับกำไรมาครั้งหนึ่งแล้ว อัตโนมติของใจก็พาให้คุณปรับราคาขึ้นไปอีก เป็น $g+x+c$

กำไรอย่างนี้ไม่ถือว่าเป็นชอปปรรวม เพราะเป็นการ
ฉวยโอกาส

ธุรกิจที่เป็นสัมมาอาชีพนั้น เราคิดค่าต้นทุน รวม
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สิ้นเปลืองไป บวกด้วยค่าน้ำพักน้ำแรง
ของเรา ทำนองเดียวกับค่าจ้าง หรือเงินเดือน ตั้งขึ้นเป็น
ราคาขาย

อัตราค่าน้ำพักน้ำแรงที่ชอปปรรมนั้น อาศัยหลัก
เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยคุณกลับเอาตัวเอง เป็นผู้ซื้อ
บริการ คุณพอใจจ่ายราคาเท่านี้ไหม ถ้าคุณทราบ
ความจริงว่า กำไรที่บอกเป็นก็เปอร์เซ็นต์ของต้นทุน

ถ้าคุณยังเห็นว่า เหมาะสมกับค่าเหนื่อยยากและ
คุณภาพของสินค้า โดยไม่ตะขิดตะขวงใจ แน่ใจมั่นใจว่า
สินค้าจะไม่มีข้อบกพร่อง หรืออุบัติเหตุ เพราะความ
สุกเอาเผากิน วันไหนเกิดมีใครวิพากษ์วิจารณ์ หรือจะ
มาพิสูจน์ว่า คุณภาพของสินค้าคุณนี้ ราคาคุณเกินจริงไป
คุณค้ากำไรเกินควร คุณก็ไม่สะดุ้งหวาดหวั่น เพราะ
ถือว่ากาลเวลาย่อมพิสูจน์ตัวของมันเอง ถ้าเป็นเช่นนั้น
กำไรที่ตั้งก็ชอปปรรวม

แต่ถ้าคุณเดือดร้อนเมื่อบริษัทคู่แข่งโจมตี หงุดหงิด
งุ่นง่าน ทำทุกรูปแบบเพื่อโค่นทำลายล้างเขา นั้นแสดงว่า
ใจของคุณเองฟ้องว่า กำไรที่ตั้งเกินสมควร ไม่ชอปปรรวม
คำถาม ในการแสวงหากำไรนั้น ต้องพิจารณาถึง

พื้นฐานของความมีคุณธรรม หรือไม่

คำตอบ ต้องพิจารณา เพราะธรรมชาติของใจ
ทุกดวงคือธาตุรู้ มันรู้ผิดชอบชั่วดี รู้สิ่งควร สิ่งไม่ควร
ความนึกคิด วาจา ตลอดจนการกระทำใด ๆ ที่เราประกอบ
ไป จะบันทึกติดเป็นข้อมูลอยู่ในส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก
แล้วทำให้ใจเราเป็นสุขเป็นทุกข์

ถ้าเราฉวยโอกาส ฉ้อฉล แสวงหากำไรโดย
ไร้จรรยาบรรณ แม้ใครไม่รู้ไม่เห็น แต่จิตไร้สำนึกของเรา
รู้เห็น และบันทึกสิ่งเหล่านั้นไว้ ทำให้เราสะดุ้งกลัวผิด
บาปของตัวเอง จิตใจหวั่นวิตก หงุดหงิด ระแวงเหมือน
เป็นโรคประสาท เป็นต้นว่า เราทำธุรกิจก่อสร้าง แล้วใช้
เหล็กเส้นผิดคุณภาพผูกโครง เพื่อเพิ่มส่วนกำไร เกิด
อาคารนั้นมีปัญหาเราก็กังวาลว่า ความลับจะปรากฏ ทำให้
เงินทองที่ได้มาไม่เกิดประโยชน์ เพราะสุขภาพใจไม่ปกติ

คำถาม ในการทำกำไรนั้น นักธุรกิจก็มองว่า ต้อง
พยายามทำกำไรสูงสุด ให้เกิดขึ้นให้ได้ และมุ่งที่จะทำให้
ได้ตามเป้าหมาย คราวนี้ การจะทำกำไรได้มากน้อย
แค่ไหนนั้น มันขึ้นอยู่กับลูกค้าจะครับ

เราทราบว่าคุณค่ารู้เรื่องธุรกิจของเรายังไม่มาก ถ้า
เขารู้มากพอ เราคงทำกำไรสูงสุดไม่ได้ เราก็ต้องรีบ
ซ่อนบางอย่าง คำว่าซ่อนก็คือโกหก หรืออะไรก็ได้แต่
อะไรที่ไม่ให้เขารู้ความจริง แล้วก็พยายามเร่งเร็ว หรือทำ

ทุกวิถีทางที่จะให้การตกลงเป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด อะไรทำนองนี้ อย่างนี้จะถือเป็นสิ่งสมควร เป็นคุณธรรมสำหรับนักธุรกิจหรือไม่

คำตอบ ไม่สมควรอย่างยิ่ง

คุณลองนึกเปรียบเทียบดูว่า ถ้าลูกค้าเป็นพ่อของคุณเอง หรือเป็นลูกคนเดียวของคุณ คุณยังจะทำกำไรสูงสุดโดยซ่อนข้อมูลเหล่านั้นไว้ไหม จากตัวอย่างที่เพิ่งยกมากล่าว คุณใช้เหล็กเส้นหย่อนคุณภาพมาสร้างอาคาร แล้วคุณสามารถปล่อยให้คนที่คุณรัก ซื่ออาคารนั้นโดยเข้าใจว่า คุณภาพปลอดภัยได้มาตรฐานได้ไหม

หรือเมื่อลูกค้าเข้าอยู่อาศัยแล้ว เกิดมีอุบัติเหตุขึ้นกับอาคาร ในบรรดาผู้ประสบเคราะห์นั้น มีลูกของคุณรวมอยู่ด้วย คุณรู้เข้า คุณจะสะดุ้งผิด ตกใจ เสียใจไหม ถ้าคุณรู้สึกเป็นธรรมดา และเห็นเป็นเหตุที่ลูกคุณทำมาเอง เขาจึงต้องประสบเคราะห์อย่างนี้ ดิฉันจะได้ทบทวนคำตอบใหม่

คำถาม กระผมมีข้อคิดเห็นอย่างนี้นะครับ คือ ในความเห็นของผม สังคมของคนญี่ปุ่น เท่าที่เคยไปสัมผัสมา ความช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องครอบครัว ความเป็นเพื่อนบ้าน หรืออะไรก็ตาม เขาช่วยเต็มที่นะครับ แต่ถ้าหากว่าเป็นธุรกิจแล้วนี้ เขาจะบอกว่า ธุรกิจคือธุรกิจ หมายความว่า ต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะทำกำไรสูงสุด

ถ้ามองจากปรัชญานี้แล้วนี้ การทำกำไรสูงสุดให้เกิดขึ้นนั้น บางท่านมองคนญี่ปุ่นว่าเป็นสัตว์เศรษฐกิจนะครับ มองในลักษณะอย่างนั้น

จริง ๆ แล้วนี้ ถ้าเข้าใจคนญี่ปุ่น หรือว่ามีทัศนคติแบบญี่ปุ่นอย่างที่ผมได้กราบเรียนไปแล้ว ว่าในสังคมธุรกิจก็คือธุรกิจ ที่จะต้องพยายามทำกำไรสูงสุดให้กับบริษัท เมื่อเป็นอย่างนี้ ก็พอจะเกิดความเข้าใจกันได้

นี่ไม่อย่างนั้น การทำกำไรสูงสุดเท่ากับเป็นการช่วงชิงโอกาสเป็นการช่วงชิงไหวพริบอะไรอย่างนี้นะครับ

ถ้ามองอย่างญี่ปุ่น มันจะอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมหรือเปล่าครับ

คำตอบ คุณธรรมความปลอดภัยนั้น จะมองจากพื้นฐานของใคร ก็ยังคงเป็นอันเดียวกันนั้นแหละค่ะ

แต่ก่อนจะเข้าประเด็น ขอโอกาสเรียนถามนิดหนึ่งว่า คุณศึกษาชีวิตของคนญี่ปุ่นละเอียดไปถึงขั้นที่ทราบหรือเปล่าว่า คนญี่ปุ่น มีสถิติฆ่าตัวตายมากแค่ไหน มีสถิติเป็นโรคจิต ต้องพึ่งจิตแพทย์ และขยายลูกกลมจนกระทั่งเด็กอนุบาลก็เป็นโรคจิตมากแค่ไหน

อันนี้เป็นข้อยืนยันว่า จิตไร้สำนึกของเขากับจิตสำนึกมันตีกันเอง จนเจ้าตัวหาความสงบสบายไม่ได้ แล้วมันก็ชักพาให้เกิดเป็นข้อพิงตัวเองออกมาอย่างนั้น

คุณคบค้าเป็นเพื่อนสนิทกับคนญี่ปุ่นนี้ เห็นเขามีความสุขบ้างหรือเปล่า เขาพอใจภูมิใจในควมมีชีวิตของเขาไหม ทั้งๆ ที่เขาได้รับการยกย่องว่า เป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ สินค้าติดตลาดสูงที่สุดนี้ เขาอยากอยู่ในบ้านเกิดเมืองนอนของเขา หรืออยากออกไปอยู่ที่อื่น

เขาได้กำไรสูงสุดตามที่ตั้งเป้า แต่ก็ต้องมาจ่ายกำไรเหล่านั้นคืนให้กับการดำรงชีวิต ซึ่งค่าครองชีพในญี่ปุ่นแพงเหลือประมาณ จนทำให้ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จมาเท่าไร ก็ไม่เหลือเป็นความผาสุกร่วมเย็นกับชีวิตครอบครัวเลย เป็นอย่างนั้นหรือเปล่าคะ

ผู้ถามตอบและถามเสริม อันนี้ถูกต้องอย่างที่คุณหมอกกล่าวครับ สถิติคนญี่ปุ่นก็เป็นอย่างที่คุณหมอรบแล้วคนญี่ปุ่นเองนะฮะ ก็อย่างที่เรารบ คนญี่ปุ่นก็ไม่มีความสุข พยายามจะให้สุขอย่างคนไทยไม่มี

แต่ผมมองในลักษณะถ้าจะทำธุรกิจกันแล้ว ผมคิดว่า มีน้อยชาติมากที่จะได้เปรียบคนญี่ปุ่น ผมมองในลักษณะว่า ความเฉลียวฉลาดในการทำธุรกิจนี้ คนญี่ปุ่นรู้สึกว่าจะฉลาดรอบตัว อันนี้ ก็เลยมาดูอีกว่า ความฉลาดในเชิงธุรกิจนี่นะครับ กับความสุข ก็คงเป็นอีกเรื่องต่างหากกัน

คำตอบ การที่คุณประกอบการทำงานทำธุรกิจนี้ คุณไม่ต้องการ ความสุขใจเป็นกำไรหรือ ดิฉันเข้าใจว่าที่

สุดในชีวิตของทุกคนนี่คือความสุข เราแสวงหาความสำ-
 เร็จ ความมั่งคั่ง เกียรติยศ ก็เพื่ออาศัยเป็นเครื่องนำพา
 เราไปสู่ความสุขและความอิมเต็มขงชีวิต

คุณต้องการทำธุรกิจเพียงเพื่อจะเป็นเครื่องปั๊ม
 เงินเข้าบัญชี โดยไม่ต้องการมีความสุขกับการเป็น
 ผู้ใช้เงินหรือ คุณต้องการเพียงมีโน่น มีนี่ มีนั่น
 มีอย่างเป็นทาสของมัน คือได้แต่มี แต่ใช้สอยไม่ได้ จะ
 ใช้ก็กลัวเดี๋ยวหมดเปลืองไป ถ้าเป็นอย่างนี้ ดิฉันก็เพิ่งรู้
 ว่าตัวเองแสนจะโง่เขลาที่หาญรับเชิญมาบรรยายในคำคินนี้
คำถาม ไม่ใช่อย่างนั้นนะครับ กระผมเองไม่ใช่ นัก

ธุรกิจ แต่มีเพื่อนเป็นนักธุรกิจ ดูแล้วนะชะ กระผมเป็น
 นักวิชาการ ถ้าคุยกับนักธุรกิจนี้ ก็มักจะไม่ค่อยเข้าใจกัน
 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าคุยกับนักธุรกิจเพื่อนที่เป็นญี่ปุ่น
 ผมเห็นว่า ถ้าวัดความสุขนี้ คนไทยเราก็น่าสุข อย่างที่
 คุณหมอได้อธิบายให้ทราบ แต่คนญี่ปุ่นเองนี้ ก็ไม่
 ทราบว่าเขาจะสุขแบบไหน แต่ไปทำธุรกิจกับประเทศไหน
 เขาก็ได้เปรียบทุกประเทศ ผมมองในลักษณะอย่างนี้

คำตอบ ดิฉันเห็นว่าเขาไม่ได้เปรียบหรอก ถ้าเขา
 ได้เปรียบจริงนี้ เขาต้องสบาย มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
 คิดจะหยุดเมื่อไรก็หยุดได้ แต่เวลานี้ญี่ปุ่นหยุดไม่ได้
 เหมือนคนติดอยู่บนชิงช้าสวรรค์ จะกระโดดลงก็ไม่ได้
 จะหยุด ก็หยุดไม่ได้ ตัวเองเลยเมาเต็มทน ไม่รู้จะหา

ทางออกอย่างไร

การที่เขาต้องพยายามขยายตลาด ผลักดัน ให้ความช่วยเหลือประเทศโน้นประเทศนี้ เพราะเขาต้องมียานไปนอนเพื่อให้ประชาชนทำมาหาเลี้ยงตัวอยู่ได้ การให้ความช่วยเหลือก็คือการหาแหล่งระบายคนของตนออกไปทำงาน แล้วเก็บเกี่ยวผลประโยชน์กลับคืนประเทศ ถ้าพิเคราะห์ดูดี ๆ ธุรกิจใญ่ญี่ปุ่นผิดจนจะเป็นการฆ่าตัวเองอยู่แล้ว

ถ้าธุรกิจอยู่ในสภาพได้เปรียบ เราต้องมีความคล่องตัวสูง จะหยุดเมื่อไรก็อยู่รอด จะทำต่อไปก็สบายใจ แต่ญี่ปุ่นกำลังเป็นนักโทษของระบบที่ตัวเองปั้นมันขึ้นมาจนควบคุมมันไม่ได้

คำถาม ขอคำอธิบายระหว่างความสุขใจในแง่ของคุณหมอ และแง่ของคนทั่วไปเข้าใจ

คำตอบ ความสุขคือความเป็นไท ใจเราเป็นอิสระที่จะตัดสินใจทำอะไรที่ถูกทำนองคลองธรรมได้ โดยไม่หวั่นต่ออิทธิพลอะไร สามารถจัดการชีวิตตนเองได้ โดยไม่ตกเป็นเบี้ยล่างของการต่อรองอะไรทั้งนั้น

คำถาม ระหว่างอะไรกับอะไร

คำตอบ อะไรก็ตามที่ใครจะมาต่อรองกับเรา

คำถาม เราสามารถทำอะไรก็ได้ โดยไม่ต้องต่อรองกับใคร เป็นความสุข ขอคำอธิบายอีกครั้ง

คำตอบ เราไม่ขายอิสรภาพของเรากับใครหรือกับสิ่งใด เราพอใจจะทำเราก็กทำ ทำแล้วมาพบภายหลังว่า คนนี้ไว้ใจไม่ได้ เราก็กหยุดทำ ปลีกตัวออกมา โดยไม่เสียตายผลประโยชน์ หรือเกรงว่าจะก่อให้เกิดอันตรายใดๆ ขึ้นกับเรา

คำถาม ดิฉันไม่ใช่นักธุรกิจ แต่มีน้องอยู่ในวงการธุรกิจ ดิฉันมีความรู้สึกว่าการใช้ธัมมะมากบางคราว เราไม่อิสระ เพราะจะต้องควบคุมตัวเอง แล้วพยายามส่งเสริมคนอื่น บางครั้งดูว่าเราน่าจะมีความสุขของตัวบ้าง

คำตอบ อันนั้นไม่ใช่ธัมมะตัวจริง แต่เป็นเงาของธัมมะนะ เราเข้าใจว่าเราเมตตาต่อคนอื่น หวังให้เขามีความสุข ด้วยการพยายามทำให้เขาพึงพอใจ แต่ความจริงไม่ใช่ เพราะถ้าเป็นธัมมะจริง ความปรารถนาจะ让他มีความสุขนี้ อาจแสดงออกด้วยการไม่ส่งเสริมก็ได้ เช่น ลูกเราอยากได้จักรยานยนต์ เรารู้ว่าลูกยังคะนอง และขัดเพื่อนไม่เป็น มีรถแล้ว จะเป็นพิษเป็นภัยมากกว่า จะเป็นประโยชน์ เราก็กไม่ส่งเสริม

ที่คำถามนั้น ใจคุณอยากให้คนอื่นนิยมว่า เราไม่ขัดใจใคร เราก็กเลยไม่เป็นตัวของตัว ต้องคอยควบคุมบังคับตัวเองให้เข้าได้กับทุกคน สรรหาสิ่งที่เขาพอใจมาบริการ ขณะเดียวกันใจของเราก็กเดือดร้อนอึดอัดแล้ว เลยพาลมาสงสารตัวเอง

คำถาม ไม่เชิงอย่างนั้นนะคะ คือมองในแง่ว่า เพื่อความสงบสุข ถ้าสมมุติว่ายอมคนอื่นไป ไม่กอบโกยสิ่งที่เป็นสิทธิของเรา สิ่งที่เราน่าจะได้ ตัวอย่างเช่น วงการธุรกิจของน้อง เขามีโอกาสจะได้คอมมิชชั่น แต่เขารู้สึกไม่สบายใจ เลยไม่เอา ก็กลายเป็นคนโง่ในสายตาของคนอื่น คือ ทำไม่ไม่เอา

เขาทำงานมาหลายปี สิบกว่าปีแล้ว เพื่อนฝูงรุ่นเดียวกันมีเงินเป็นล้าน ส่วนเขาก็มีเพียงแค่เงินเดือน วังหาเงินเดือนสำหรับลูกน้อง ดิฉันรู้สึกว่าการมีธัมมะต้องใช้พลังค่อนข้างจะมาก เพื่อให้อยู่รอด เพราะว่ากรณีที่เราไม่ทำอย่างเขา ในสายตาคนอื่น เราอาจกลายเป็นคนโง่ผิดปกติ ทำงานตั้งหลายปี แต่ทำไมยังอยู่แค่นี้แต่ดู ๆ แล้วรู้สึกเขาก็พอใจ ยอมจะเสียเปรียบคนอื่น

ดิฉันคิดว่า เขาอดทน และมองคนอื่นในแง่ดี

ไม่ทราบว่าการใช้ธัมมะในวงธุรกิจ จะมีวิธีที่จะสุขสบายทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายตัวเราเอง และคนอื่น ๆ ที่ไม่ยอมเหยียบแล้วธัมมะหรือไม่

คำตอบ ประเด็นที่คุณถามมีหลายเรื่องด้วยกัน ประเด็นที่หนึ่ง คุณเล่าว่าเขาจะรับค่าคอมมิชชั่นก็ไม่สบายใจ ครั้นไม่รับ ก็สะท้อนที่ถูกต้องเพียงผู้เห็นว่าโง่ อันนี้เป็นเพราะเขายังไม่รู้จุดยืนของตัวเองว่า เขาทำธุรกิจเพื่อให้เพื่อนยกหัวแม่มือไปให้ว่า คุณแน่ที่สุด หรือทำธุรกิจ

เพราะรู้ว่าตัวเองกำลังทำอะไรอยู่

ถ้าใจเราทุกข์เพราะคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้คน อันนี้เป็นเพราะตัวตนศักดิ์ศรีของเรา เราปล่อยให้ใจตัวเองร่วง ไปหวั่นไหวกับลมปากคน ความสุขของเราเลยไปแขวนอยู่กับคนอื่น ก็เมื่อคนพูดเป็นคนหลักลอย นับหน้าถือตาไม่ได้ แล้วเรายังจะไปหวั่นไหวกับคำพูดของเขาทำไม

คำถาม อันนี้ดิฉันไม่ใช่ตัวเขา แต่แปลจากที่เห็นมา

คำตอบ ฟังคุณแปลจากที่เห็นมา ดิฉันจับประเด็นได้ว่า ใจคุณทุกข์เดือดร้อนแทนน้องว่า หน้าตาของเขา จะทัดเทียมเพื่อนฝูงใหม่ ในเมื่อจบปริญญามาแล้วนี้ อยู่ในวงการนี้มาสิบกว่าปีแล้ว วัตถุประสงค์แล้ว มันถึงหลักหกหลักเจ็ดแล้วหรือยัง ถูกไหมคะ ที่คุณหวั่นไหวแทนน้อง สงสารน้อง

คำถาม คือ ดิฉันมีความรู้สึกว่าเขาทำงานหนักมาก แล้วก็เหนื่อยมาก

คำตอบ เขาไม่ได้บอกคุณบ้างหรือว่า เขาสนุกกับการเหนื่อยอย่างนั้นไหม คนบางคนนี่ เวลาได้เผชิญปัญหา ได้ทำอะไรที่รู้สึกว่าท้าทายวิชาชีพ และเมื่อทำลงไปแล้ว ผลที่ออกมาเป็นชิ้นโบว์แดง เขาไม่เหนื่อยหรือคนอื่นแลดูว่า เขาเหนื่อย แต่ความจริงเขาไม่เหนื่อยเลย

คำถาม จริงอย่างคุณหมอบอกว่า บางครั้งเราคุยกัน ก็

รู้สึกว่ เขาจะหาจุดยืนในจุดที่เราดูแล้ว มันน่าจะเป็นข้อบกพร่องของคนบางคน หรือว่าความเอาใจเอาเปรียบของคนบางคน แต่เขาพยายามจะหาความดี

เขาบอกว่าเพื่อวิชาชีพ เขาควรยึดอุดมคติ จนดิฉันสงสัยว่า นี่เขาทุกข์หรือสุขกันแน่ แต่เขาก็ยังยืนหยัดมาจนบัดนี้ และมีจุดยืนของเขามาหลายปีแล้ว

ดิฉันเคยถามดูว่า การใช้ธัมมะกับธุรกิจคงต้องใช้พลังอย่างสูง หรือว่าไปกันได้หรือเปล่า เพราะถ้าอยากได้กำไรเยอะก็จะต้องเสียคุณธรรม ถ้าหากไม่ยึดคุณธรรมก็จะกอบโกยได้ เพราะมีสติปัญญาพอที่จะหาเงินได้เยอะ ๆ

คำตอบ ดิฉันนึกถึงตัวอย่างอันหนึ่ง ไม่ทราบว่าคุณแล้วจะเป็นการตอบคำถามหรือเปล่า กล่าวคือ มีสุภาพสตรีท่านหนึ่งเป็นเจ้าของกิจการโรงเรียนอนุบาลเริ่มแรกท่านไม่ได้คำนึงว่า เด็กที่มาเข้าโรงเรียนท่านจะมีฐานะอย่างไร ใครมาสมัคร ท่านก็รับตามอัตราที่กระทรวงอนุญาต พอดำเนินกิจการไปหนึ่งเทอม ท่านเกิดความลำบากใจอย่างมาก เพราะเด็กที่มาจกครอบครัวปานกลาง พ่อแม่ไม่เอาใจใส่อบรมนี้ จะมีนิสัยมือไว ลักเล็กขโมยน้อย พูดคำหยาบ ทำให้ผู้ปกครอง ที่ฐานะดีมาต่อว่า ให้ช่วยควบคุมดูแล อย่าให้ลูกไปมั่วสุมด้วย เพราะลูกกลับไปบ้านแล้ว พูดภาษา ไม่น่ารักเลย

เจ้าของกิจการก็คิดแก้ปัญหาอย่างนี้ ถ้าอยู่ดี ๆ เธอบอกว่า คนนั้นไม่รับ คนนี้รับ ก็จะเกิดการแบ่งชั้นวรรณะขึ้น ซึ่งไม่ดี เธอเชิญผู้ปกครองทั้งหมดมาประชุมชี้แจงว่า โรงเรียนของเธอนอกจากเป็นโรงเรียนอนุบาลแล้ว เธอยากมีหมอมาดูแลสุขภาพให้เด็ก และอยากวิจัยว่าอาหารที่เด็กปกติรับประทาน ควรมีสัดส่วนอย่างไรบ้าง

เธอจึงขอร้องว่า ถ้าใครก็ตามตกลงเอาลูกมาเข้าโรงเรียนของเธอ โปรดให้เด็กกินอาหารของโรงเรียน ค่าอาหารคิดเป็นราคาเท่านั้น เท่านั้น ถ้าใครก็ตามไม่เต็มใจไม่พอใจ เห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็นก็ไม่เป็นไร จะเอาลูกออกก็ได้ หรือจะอยู่ต่อจนถึงสิ้นปีการศึกษา หาที่เรียนได้แล้ว ค่อยขยับขยายออกก็ได้ เพราะเธอมีนโยบายอย่างนี้ และจะมีหมอมาดูแลการเจริญเติบโตของลูกคุณ ทั้งด้านสติปัญญาและร่างกาย

ผลปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วย เพราะเท่ากับเป็นการแบ่งไปในตัวว่า เด็กที่อยู่โรงเรียนนี้ได้ ย่อมมาจาก ครอบครัวที่เราพอใจให้ลูกคบหาสมาคมด้วย เขาก็เต็มใจเสียค่าเทอมแพงขึ้น เพราะค่าอาหารนั้นแพงกว่าค่าเทอม

เมื่อผู้ให้บริการ และผู้ซื้อบริการเต็มอกเต็มใจ เพราะพอใจกับผลที่จะได้รับ ถึงโรงเรียนอื่น ๆ จะวิพากษ์วิจารณ์ว่า อะไรจะเพียงนั้น เธอก็ไม่เดือดร้อน

โรงเรียนของเธอก็ดำเนินกิจการไปด้วยดี ผู้ปกครองก็พอใจ ไม่มีใครบ่นว่าเป็นการค้ำกำไรเกินควรหรือขาดคุณธรรม

การใช้ธัมมะเป็นหลักในการทำธุรกิจ หาได้แปลว่าเราจะทำกำไรไม่ได้ แต่กำไรนั้นต้องมาจากความพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพของบริการเรา จนเขาเต็มใจจ่ายค่าบริการ ไม่ว่าจะแพงเท่าไร เพื่อซื้อความสบายใจ ถ้าอย่างนี้ถือว่าเป็นคุณธรรม

ถ้าสิ่งที่ทำ ทำให้เราตะขิดตะขวง ไม่สบายใจ ใครมาพูดถึง เราก็ต้องมีคำที่ไพเราะเพื่ออธิบาย ขณะเดียวกัน ก็อึดอัดสับสน ถ้าเป็นเช่นนี้ ถือว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ถูกต้อง

คำถาม อยากจะเรียนถามคุณหมอสักนิดหนึ่ง คือ ปกติปัญหาปัจจุบันที่เราทราบกันอยู่เสมอ คือว่านักธุรกิจจะมีลักษณะอย่างหนึ่งเกิดขึ้น คือ ลักษณะที่มีความเครียด เครียดในการดำเนินธุรกิจ เพราะต้องมีความรีบเร่ง มีการวางแผน มีการตัดสินใจ มีการหาช่องทางในการดำเนินธุรกิจการค้า ขณะเดียวกัน ก็จะมีการแข่งขัน ซึ่งไหวชิงพริบ คือทุกอย่าง ลักษณะการดำเนินงานแบบนี้ ที่มักจะทำให้นักธุรกิจมีความเครียด แล้วอาจจะมีปัญหาทางโรคจิต ที่คุณหมอบอกว่ามีสูงในญี่ปุ่น ผมคิดว่า นักธุรกิจของไทยก็อาจมีบ้างพอสมควร

ผมอยากเรียนถามคุณหมอว่า พอจะแนะนำวิธีลด

ความเครียดของนักธุรกิจให้หน่อย โดยมีเป้าหมายให้มีความสบายใจ แล้วก็ได้ประโยชน์ทางธุรกิจตามสมควร

หมายความว่า ประโยชน์ก็ได้ ขณะเดียวกันก็ไม่มีความเครียดอยู่

คำตอบ ความเครียดเกิดจากเราปล่อยใจไปคาดหวังผลที่จะได้รับ เมื่อผลไม่บังเกิดตามปรารถนา ใจก็เกิดอาการเครียด ถ้าเข้าใจตามนี้ แล้วระวังใจให้จดจ่ออยู่กับ การประกอบหน้าที่ ไม่ว่าจะวางแผนแข่งขัน ชิงไหวชิงพริบ หรือต้องตัดสินใจ รีบเร่งหนักหนาสาหัสแค่ไหน ใจก็จะไม่เครียด

จากประสบการณ์ของตัวเองไม่ว่าจะเหนื่อยแค่ไหน หรือทำงานแข่งกับเวลา แข่งกับคู่แข่ง ถ้าสิ่งที่ทำอยู่บนหลักความเป็นจริง มีความแน่ใจมั่นใจในคุณภาพ ของสิ่งที่กระทำอยู่ ใจจะไม่มี ความเครียด

แต่ถ้าเมื่อไร ตัวเราเองก็สงสัยในคุณค่าของสิ่งที่เรากระทำ ใจจะเริ่มเซ็ง สับสน ยิ่งใครมาซักถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น ใจจะเครียด หงุดหงิด เหมือนที่มีคำถามเมื่อครู่ ว่า เราต้องช้อนความจริงจากลูกค้า แล้วเร่งเร้า ทำทุกวิถีทางให้เขาตกลงซื้อสินค้าเราอย่างรวดเร็วที่สุด ขณะที่ทำอย่างนั้น เราก็เครียด เมื่อทำไปแล้ว ใจก็ยังกังวล กลัวความจริงจะเปิดเผยออกมา หรือจะมีปัญหาภายหลัง ทำให้ความเครียดยิ่งเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลให้สุขภาพจิตเสื่อม

แล้วสุขภาพกายเลยพลอยแปรปรวนไปด้วย เกิดเป็นแผลในกระเพาะ ความดันสูง หรือหอบหืด เป็นต้น

นอกจากนี้ สังคมปัจจุบันยังมีส่วนทำให้คนรู้มากเอาเปรียบ แล้วมีค่านิยมผิด ๆ ว่า คนฉลาดคือคนที่ไม่ต้องลงทุนลงแรงทำอะไร แต่คอยเก็บเกี่ยวผลที่คนอื่นทำมาเป็นของตน แต่ใจของคนทุกคน ใจตัวแท้จริงอยู่ที่ว่า นั้นไม่ถูกต้อง จิตไร้สำนึก กับเหตุผล จึงขัดแย้งกัน ก่อตัวเป็นความเครียดขึ้น

หรือข่าวที่เห็นอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์ ดึกสร้างยังไม่ทันเสร็จ ถล่มลงมาแล้ว หรือสร้างเสร็จเข้าไปอยู่ไม่ทันไร ก็ถล่มแล้ว รถไฟแล่นอยู่บนรางของตัว ชนเข้ากับรถบรรทุก พังยับเยินทั้งสองฝ่าย ล้วนของไม่น่าเกิดขึ้นได้ แต่ก็ได้เกิดขึ้นแล้ว ทำไม..ทำไม มันจึงเป็นอย่างนั้น ?!

เมื่อในใจของเรามีแต่ความหวั่นระแวงในสิ่งที่ตัวทำแบบชั่วช้าหลังหวง ครั้นจะไปซื้อหาบริการจากใคร ก็อดไม่ได้ที่สงสัย.. นี่เขาจะข่มแ้วขายเราหรือเปล่านะ.. คำพูดกลายเป็นลมปากที่เชื่อถือไม่ได้ เมื่อเราดำเนินชีวิตอยู่กันอย่างไร้เกียรติ ใช้อวด จิตใจของเราก็วิปริตแปรปรวนตามไปด้วย

แต่โบราณมา เราก็มักมีนักธุรกิจที่ทำงานหนักประเภทก่อร่างสร้างตัวจากเสื่อผืนหมอนใบ จนมีทรัพย์สินเป็นพันๆ ล้าน ก็ไม่เห็นเขาเครียด เป็นโรคจิต

หรือฆ่าตัวตายอย่างคนสมัยนี้

เพราะฉะนั้น ถ้าคุณทำงานด้วยน้ำพักน้ำแรง ซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจทำเต็มกำลังสติปัญญา ทำแล้วคุณก็สบายใจ เสร็จแค่ไหนก็เบาใจ ไม่กังวล เพราะรู้ว่า หากมีสิ่งสุดวิสัยเกิดขึ้น ก็มีคนมาสานต่อได้ ครั้นถึงเวลาอันสมควร งานของคุณก็ผลิดอกออกผล เป็นประโยชน์ให้คุณได้เก็บเกี่ยวมาใช้สอยเลี้ยงตัวได้

บัดนี้เวลาก็กว่งเลยไปตามสมควรแล้ว ดิฉันหวังว่า สวรรค์จะจากสิ่งที่เราพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน คงช่วยชาวโรตเทเรียนให้ภูมิใจรับใช้สังคมด้วยธุรกิจวิชาชีพที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ดังวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของสโมสร

“
การคลุกคลี
คือ
ความเนิ่นช้า
ของการปฏิบัติธรรม
”

หยุดก่อนชน

ณ ห้องประชุม ดึกสูติกรรมชั้น ๒

ชมรมพุทธศาสนา วิทยาลัยโท โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

วันศุกร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๖

ท่านประธาน สมาชิกชมรมพุทธศาสนา วิทยาลัยโท
และท่านผู้สนใจ

ดิฉันยินดีที่มีโอกาสมาคุยกันในวันนี้ ประเด็นที่จะพูดก็เป็นเรื่องที่เราเจอเจอในชีวิตประจำวันทั่วๆ ไป คนเราบางทีด้วยความไม่เข้าใจความหมายของกันและกัน หรือจับประเด็นไม่ตรงกัน จึงมักมีเรื่องกันขึ้น เมื่อเรื่องจบมีเวลากลับมาตรึกตรองแล้วก็เสียใจ ได้คิดว่าถ้ารู้อย่างนี้ก็ไม่ทำอย่างที่ทำได้ทำไป เลยทำอะไรอะไรๆ เสียหายไปโดยไม่จำเป็น ถ้าเราหยุดตัวเองเสียได้ก่อนชน ก่อนไปปะทะกัน อะไรๆ ก็จะได้ดีขึ้น

ยกตัวอย่าง เราทำงานในโรงพยาบาลอย่างนี้ บางทีคนไข้ที่มา ก็ตั้งความหวังว่า มาถึงปั๊บ ต้องมีเจ้าหน้าที่ให้บริการทันควัน เจ้าหน้าที่เองก็ว่าเราให้บริการรวดเร็ว ทันใจ ดีที่สุดแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่ถูกใจทันใจคนไข้ เกิดการตัดพ้อต่อว่ากัน ทำให้สงสัยว่า..เอ..ทำไมที่เราว่าเร็วแล้ว เขายังว่าไม่ทันใจอีก

ตัวดิฉันเองก็เคยประสบมา เช่น วันที่เราไม่ใช้

เวรตรวจคนไข้ นอก แล้วหมอเวรเกิดไม่สบาย คนไข้คอยมาตั้งแต่เช้า ๘ โมงครึ่ง หมอที่จะออกตรวจก็ยังไม่มา ๙ โมงก็ยังไม่มา

๙ โมงหัวหน้าสายจึงทราบว่าคุณหมอที่จะออกตรวจไม่สบาย กว่าจะจัดหาว่า จะให้ใครออกแทนผลที่สุด ตกกลางให้ดิฉันไปออกแทน ก็เป็นเวลา ๙ โมงครึ่งกว่าแล้ว

ดิฉันก็รีบออกไปทันที คนไข้ก็ไม่ทราบว่า ได้เกิดเหตุขลุกขลักอย่างไรกันบ้าง พอเราลงนั่งตรวจเขา เขาก็..อ้อ..อ้อหมอตัวนี้เอง ตัวแสบ ตั้งแต่ ๘ โมงครึ่ง ไม่รู้ไปเถลไถลอยู่เสียที่ไหน

ตกลงความหงุดหงิดแค้นเคืองของเขาก็ระบายพุ่งใส่เรา คือเรียกว่าชนเต็มทีเลย ไม่ได้ถามไถ่ว่า ทำไมวันนี้จึงชักช้านัก

งานของเราเองก็มีอยู่เต็มมือ ถูกใช้ให้มาทำงาน อันนี้ ใจก็ห่วงอยู่กับงานที่คอยอยู่ ปรากฏพอมาถึง โดนชนเอา..ชนเอา..ชนเอา ความตั้งใจที่ดี ๆ ก็ระเหยไป เกิดอารมณ์ขึ้นมาว่า แล้วมันเรื่องอะไร เราถึงต้องมาตรวจด้วยละ ไม่ตรวจมันเสียให้รู้แล้วรู้รอดไป กลับไปทำงานของเราเสียดีไหม

ความเข้าใจผิด ทำให้น้ำใจไม่ตรีต่อกันระเหยหายไปหมด ทีนี้จะทำอย่างไร เวลาเจอจะเจอเหตุการณ์อย่างนี้

อย่าใส่อารมณ์เข้าไปโดยไม่ทันสอบสวนให้ทราบสาเหตุที่แท้จริง หรือแม้ทราบสาเหตุแล้ว ถ้าเราอดทนอดกลั้นสำรวจ เออแต่เหตุผลมาพูดกัน อะไรๆ ก็ดีขึ้น มีอะนั่นก็จะเป็นอย่างกรณีที่เราให้ฟัง คือ คนไข้มีแว่บโโทษว่าเราเป็นตัวผิด เราพูดอะไร แทนที่เขาจะเปิดใจรับฟัง กลับไปปักใจอยู่แต่ว่า อย่ามาแก้ตัว..ฉันเสียเวลาไปตั้งเท่าไรแล้ว..

หรืออีกกรณี สมัยที่ดิฉันเพิ่งจบ เริ่มทำงานที่โรงพยาบาลเด็ก บริเวณตรงข้ามโรงพยาบาลสมัยนั้น ยังไม่มีร้านรวงอย่างสมัยนี้ แถบนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวประเภทหาเช้ากินค่ำ กล่าวคือ แต่ยังไม่ทันสว่าง ก็จัดของใส่หาบออกไปขาย กลับถึงบ้านเอาตุ่มสองตุ่ม วันทั้งวัน พ่อแม่ไม่มีโอกาสเห็นหน้าลูก กว่าจะกลับจากขายของ อาบน้ำอาบท่า กินข้าวเสร็จ ก็ประมาณสามตุ่มกว่าแล้ว

ครอบครัวที่จะกล่าวถึงก็เช่นกัน สามตุ่มกว่าแม่จึงเพิ่งรู้ว่า ลูกคนเล็กเป็นหวัดมา ๓ วันแล้ว วันนี้ ตัวร้อน น้ำมูกไหล แม่ก็อุ้มลูก ข้ามถนนมาหาแพทย์เวร มาถึงโรงพยาบาลเด็กหลับสบายอยู่บนตักแม่ แพทย์เวรซักแม่ว่า เด็กเป็นอะไรหรือ แม่ตอบว่า เป็นหวัดมา ๓ วันแล้ว คัดจมูก หายใจไม่ออก

แพทย์เวรดูแล้วก็เห็นเด็กหลับดี หายใจสบาย

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ถ้าปลุกขึ้นมาตรวจ เด็กจะร้องแล้วไม่ยอมนอนทั้งคืน เขาก็ถามด้วยความหวังดีว่า บ้านคุณอยู่ถึงไหน แม่เด็กชี้มือไปฝั่งตรงข้าม พร้อมกับอธิบายว่า อยู่ซอยข้างวัดมะกอก แพทย์เวรแนะนำว่า ฟรุ้งนี่เข้า ค่อยพามาใหม่ก็แล้วกัน

เท่านั้นแหละ แม่เด็กก็ถอดหลุด เพราะเข้าเขาต้องรีบเอาของออกไปขายแต่ตี ๕ ไม่เข้าใจว่า ที่แพทย์เวรให้มาใหม่ฟรุ้งนี่ เพราะไม่ยอมปลุกเด็กขึ้นมาตรวจ เขาไม่หยุดฟังอะไรทั้งนั้น ดับเครื่องชนเลย ยกมือเท้าสะเอว ประทับงั้น..เห็นฉันเป็นอะไร ใ้เงินเดือนที่หมอรับอยู่ทุกเดือนๆ นะ มาจากไหน ก็จากเงินภาษีของฉันนี่แหละ จะบอกให้รู้ไว้..จะตรวจลูกฉันหรือไม่ตรวจ..

แพทย์เวรงง นึกไม่ออกว่า พูดอะไรที่ไปทำดีทำต่อยกับแม่คนไข้เข้า ..ฟรุ้งนี่ฉันจะมาฟ้องผู้อำนวยการว่า แพทย์เวรไม่มีมนุษยสัมพันธ์ แล้วยังเย่อหยิ่ง เห็นคนยากคนจนมา ก็ไม่ยอมตรวจให้..

ผลที่สุด จึงสืบสาวราวเรื่องกันออกมาได้ว่า เขาอยู่ข้างวัดมะกอกก็จริง แต่เวลาเข้า เป็นเวลาที่เขาไม่สามารถเอาลูกมาตรวจได้ แล้วกว่าจะขายของเสร็จสรรพ กลับถึงบ้าน ก็ตกเวลานี้แหละ เพราะฉะนั้น..หมอตรวจไปเถอะ ถึงลูกร้องฉันก็จะจัดการเอง อย่างมากเรื่อง..

ถ้าได้พูดกันรู้เรื่องอย่างนี้ เข้าใจกันเสียแต่ต้น

มันก็ไม่มีเรื่อง

ที่ดิฉันรู้เรื่องนี้อย่างละเอียด ก็เพราะพวกเราไป
เที่ยวกัน แล้วซื้อขนมมาฝากเพื่อนที่อยู่แหว่ พอแหว่เข้ามา
ก็พอดีได้เห็นเหตุการณ์โดยตลอด

เช้าวันรุ่งขึ้น คุณแม่ซีโมโหยยังมีอารมณ์ค้าง ส่ง
ญาติให้มาฟ้องผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการเรียกแพทย์แหว่
ขึ้นไปสอบสวนเรื่องที่เกิดขึ้น พวกเราก็ไปเป็นพยาน
ยืนยันว่า แพทย์แหว่ไม่ได้ทำดีทำต่อเลย หรือรังเกียจรังอน
อะไรเลย เต็มอกเต็มใจจะตรวจ แต่คิดตามประสาของเราว่า
บ้านอยู่ฝั่งตรงข้ามนี้เอง ทำไมจะต้องกวนเวลานอน
ปลุกเด็กขึ้นมากลางค้ำกลางคืนอย่างนั้น ในเมื่อเด็กก็หลับ
สบายอยู่แท้ ๆ

เหตุการณ์นี้สอนดิฉันให้เห็นว่า เวลาที่คนเรานึก
แต่เหตุผลของตนเอง แล้วสรุปเอาว่า อีกฝ่ายต้องมาลวง
รู้ในจิตของเราด้วยนั้น ก็ทำให้มีเรื่องที่ไม่ควรจะเป็นเรื่อง
ขึ้นมาได้

เมื่อย้อนนึกไป ส่วนใหญ่ในชีวิตของเรา ที่มี
ปัญหากันมาก..มาก..มาก แล้วเราก็สรุปว่า..โอ๊ย..ทำไม
ถึงต้องเป็นเรานี้ เราจะพบว่า ที่เป็นเรื่องกันนั้น
ความจริงไม่ใช่เรื่องหนักหนาสาหัส ที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น
แต่เป็นเพราะใจไปยึดมั่นสำคัญผิดว่า สิ่งที่เราคิดไว้คือความ
เป็นจริง ครั้นเรื่องเกิดขึ้นแล้ว ผ่านพ้นไปแล้ว คือ กว่าถั่ว

จะสนุก กิ่งาใหม่ไปหมดแล้ว จึงค่อยได้คิด..จริง ๆ นะ
อันที่จริงเราก็น่าจะใจเย็นให้เขาอธิบายให้รู้เรื่องเสียก่อน..

แต่ทำไม พอถึงเวลาที่กำลังหน้าลี้วหน้าขวานกัน
เราคิดอย่างนี้ไม่ทัน ก็เพราะใจของคนเราไม่เคยอยู่กับ
ความจริง ขณะที่เราว่า เราอยู่กับความจริง..ความจริง
แต่จริง ๆ นั้น ไม่ได้อยู่หรอก สติซึ่งจะเป็นตัวระลึกไว้ แล้ว
คอยระมัดระวังรักษาใจให้อยู่กับความจริงนั้นหลวมมาก
แต่ที่ไม่มีเรื่องกัน ก็เพราะว่า ใจของแต่ละคนยอม
ยี่ดหย่อนตรงนี้ไว้ว่า ช่างมันเถอะ เราพูดแล้ว เขาเข้าใจไป
อีกอย่าง ไม่ใช่เรื่องหนักหนา คอขาดบาดตาย ก็ช่างมัน
เถอะ ทำให้เราเข้าใจไปว่า เรื่องที่เกิดขึ้นแต่ละวัน..แต่ละ
วันนั้น เราพูดกันรู้เรื่อง

ครั้นถึงเรื่องสำคัญ เรื่องจำเป็นที่ต้องให้รู้เรื่อง เรา
ก็ใช้วิธีเดิมแต่ในใจของทั้งสองฝ่ายไม่ยอมยี่ดหย่อนด้วยแล้ว
ต่างยี่ดอยู่ว่า ตรงนี้ เป็นตายร้ายดี ต้องเอาให้รู้เรื่องจริง
นิสัยความเคยชินที่สติไม่เคยตามระลึกไว้เท่าทัน ก็ทำให้
เกลียวหวาน กระทำลงไปตามอัตโนมัตติที่เคยเป็น

ถ้าอีกฝ่ายอยู่ในภาวะที่ระลึกนึกได้ น่ากลัวเขาคง
หยุดหนัดกับบะอะไรมา คงอารมณ์นี้ไม่มีใครดี เราดอออกมาจา
ไว้ก่อน รักยาวให้มัน รักสั้นให้ต่อ ถ้าอย่างนี้ เรื่องก็ไม่เกิด
แต่ถ้าทั้งสองฝ่ายอยู่ในสภาพ เป็นโง่เป็นกัน วันนี้ชนเป็นชน
เอากันให้แหลก มันก็แหลกจริง ๆ ครั้นแหลกกันไปแล้ว

เรากลับมานั่งทบทวน..เอ..เรื่องมันก็ไม่เห็นจะเป็นเรื่อง
ลึกลับอะไร แล้วทำไมถึงเป็นอย่างนี้

หรือบางทีก็ไม่ใช่เรื่องทำนองนี้ แต่จากพื้นนิสัย
ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งดิฉันเคยเปรียบเทียบเสมอๆ ว่า คน
บางคนอุปนิสัยเหมือนลูกหมี คือเป็นสัตว์เลือดอุ่น คน
บางคนเป็นลูกปลา สัตว์เลือดเย็น

ลูกหมีก็ไม่รู้ว่า ลูกปลาขึ้นจากน้ำไม่ได้ เพราะต้อง
ใช้เหงือกหายใจ ถ้าขึ้นจากน้ำแล้วมันตาย ลูกหมีตั้งแต่วัย
ความ แม่ก็สอนว่า ถ้าหนาวมาก ๆ นี้ ลูกเอ๋ย ก่อไฟผิงนะ
นอกจากนั้น ยังกำชับอีกว่า เราอยู่ในโลกนี้คนเดียวไม่ได้
มีอะไรดี อะไรที่เราชอบ อย่าหวังแทนไว้เป็นของเราคน
เดียว ต้องใจกว้าง หัดแบ่งปันให้เพื่อนฝูง เราถึงจะอยู่ใน
โลกนี้ได้อย่างมีความสุข เพราะคนเราต้องเอื้อเฟื้อเผื่อ
แผ่กัน

วันหนึ่งหิมะตกใหญ่ ลูกหมีหนาวมาก พอดีนี่ก็ได้
ว่า แม่สอนให้ก่อไฟผิง มันก็จัดแจงเอาไม้มาสีกัน
จนกระทั่งเกิดไฟ แล้วเอาใบไม้มาก่อเป็นกองไฟ ผิงจน
อุ่นสบายดี ก็มองซ้ายมองขวา ..ลูกปลาเพื่อนเราอน-
นิ่งอยู่บนโขดหินตื้น ๆ ขนาดเราอยู่บนบก เมื่อกี้ยังหนาว
แทบตาย เพื่อนเราคงหนาวเข้าไปจนถึงกระดูกแล้ว
เพราะแช่อยู่ในน้ำด้วย

เสียงแม่ดังขึ้นในใจว่า มีอะไรอย่าหวังแทน

ไว้คนเดียว ลูกหมีกก็ตั้งใจไปหากิ่งไม้ใบไม้มาทำกองไฟให้ใหญ่ขึ้น แล้วไปซื้อลูกปลาขึ้นมาผิงไฟ คิดดูก็แล้วกัน ในความรู้สึกของลูกหมีกนี่..ฉัน..ลูกเสือเอก ทำวีรกรรมใหญ่ อุตส่าห์เสียสละเอาอุงเท้าหน้าลงไปจุ่มน้ำ ซื้อลูกปลาขึ้นมาผิงไฟทีเดียวนะ ลูกหมีกนึกเอาเองว่า ลูกปลาคงรักและซาบซึ้งในวีรกรรมของตน แต่ในความรู้สึกของลูกปลาไปกันคนละขอบหล้าฟ้าเขียว ..นี่เราไปทำอะไรเอาไว้ เจ้าลูกหมีกโกรธแค้นอาฆาตเอาไว้แต่ครั้งไหน วันนี่มันถึงเอาเราจะมาปิ้งกิน..

ลูกปลาพยายามบอกลูกหมีก ปล่อยให้ฉันลงน้ำ พร้อมทั้งพยายามช่วยตัวเองด้วยการดิ้น เพื่อจะได้กลับลงไปโน่น ฝ้ายลูกหมีกก็เข้าใจไปว่า ลูกปลาคงหนาวจนจะช้ำแล้ว เลยรีบปัดลูกปลาให้ชิดกองไฟเข้าไปอีก

บางครั้งที่เราหยุดไม่ทัน แล้วเลยชนกันบรรลัษวาววอด ก็อาจจะอย่างนี้ ด้วยความรักกันทั้งสองฝ่าย ลูกหมีกก็รักลูกปลาสุดหัวใจ ต้องการให้ลูกปลามาผิงไฟด้วยกัน จะได้อุ่นได้สบาย ลูกปลาก็รักลูกหมีก แต่ไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น วันนี้เราคงถูกปิ้งกินแน่ ๆ

เมื่อเป็นแบบนี้มันก็ไม่เข้าใจกัน เข้าทำนอง ทำคุณบูชาโทษ โปรดสัตว์ได้บาป ที่เป็นเพื่อนกันมากก็เกิดความแค้นใจ แต่นี่ต่อไป มีอะไร ไวใจลูกหมีกไม่ได้แล้ว เกิดอะไรนิด อะไรหน่อย ก็ระแวงแคลงใจกันไปหมด

แล้วก็มีเรื่องระหองระแหงกันไปเรื่อย ๆ

ถ้าเกิดสถานการณ์อย่างนี้ในชีวิตของเรา ตั้งสติให้ดี แล้วไปถาม..ลูกหมี่จ๋า ทำไมลูกหมี่ต้องผิงไฟด้วย.. เมื่อลูกหมี่อธิบายว่า แม่สอนเอาไว้ หนาวแล้วต้องผิงไฟ ผิงแล้วจะได้อุ่นใจล่ะ เราก็ได้เรียนรู้เอาไว้ว่า มีคนอื่นบางคนนะ ที่ว่าหนาวแล้วต้องผิงไฟ ไม่ใช่เหมือนเราที่อยู่ในน้ำไม่ผิงไฟ

การเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะช่วยให้เรารู้จักจิตนิสัยของผู้คน รู้จักโลกกว้างขวางขึ้น ถ้าใจใดเป็นใจที่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดเห็นของตัวเอง แล้วระแวงแคลงผู้อื่น เมื่อลูกหมี่อธิบายตามความเป็นจริงว่า แม่สอนให้ผิงไฟ ในใจเราก็ตระพว..โกหก..ดูสิ มันจะเอาเราไปปิ้งกินแท้ ๆ แล้วยังมาตีหน้าซื่อ ซักนินยายอ้างอิงแม่อีก

ใจที่ไม่ได้ฝึกฝนอบรมตนจะเป็นแบบนี้มันจะระแวงเพ่งโทษผู้อื่น อะไรที่ไม่ใช่สิ่งที่เราเคยรู้ เคยเห็น เคยทำ เราจะเพ่งความผิดใส่เขาทันที ถ้าเราปฏิบัติ เราจะน้อมเอาความผิดกลับเข้ามาที่ตัวเอง แล้วพิเคราะห์หาที่ผิดที่บกพร่องในตัวของเราเพื่อแก้ไข ทำให้ใจของเราได้ความรู้ ความเข้าใจ เข้ากับใคร ๆ ได้ อยู่ในโลกลนี้ อย่างมีความสงบผาสุก

เมื่อไรที่ใจแผลอระแวงขึ้นมาว่า..ดูเจ้าลูกหมี่สิ หาเรื่องไปใส่ไคล้แม่.. เราก็รีบส่ายตบเอาที่ตัวเองว่า ในเมื่อเราไม่เคยรู้ว่า การผิงไฟเป็นของดี เราต้องรับฟังเอาไว้

แล้วต่อไป ไปพบคนอื่น จะได้ดูเขา ถ้าเขาเป็นสัตว์ เลือดอุ่นอย่างลูกหมี เราก็จะเห็นเขาผิงไฟเป็นการพิสูจน์ ให้เรารู้ว่า ที่เจ้าลูกหมีพูดนี้ มีเหตุผลนะ ไม่ใช่มันชัก ให้อ้างว่า เพื่อเอาผลประโยชน์ใส่ตัว

ด้วยวิธีนี้ เราก็จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวเราตามเป็นจริง รู้ว่า นิสัยคนนี้เป็นอย่างไรหนา แล้วเราก็ไม่ไปโกรธไปแค้น แหนงใจน้อยใจเขา ใจของเราจะเปิดกว้าง เหมือน อย่างกับคนสองคนนัดพบกันที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ คนหนึ่งมาทางอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ อีกคนมาทางเขาดิน แล้วแต่ที่บ้านใครอยู่ทางไหน ถ้าเราเคยมาแต่ทาง อนุสาวรีย์ เราก็ลงความเห็น ว่า คนมาโรงพยาบาลพระ มงกุฎแล้วผ่านสวนจิตรลดาโกหก ถ้าใจเราไม่เปิดกว้าง เราจะชนก่อนทุกทีเลย แล้วชนกันบรลั้ยว้ายวอด ทั้งๆ ที่ต่างก็หวังดีด้วยกันทั้งคู่แหละ เวลากลับมาเล่ากันอย่าง นี้ เจ้าตัวก็ทำ

ถ้าใครเคยไปโรงพยาบาลราชวิถี เรื่องนี้เกิดขึ้นกับ ดิฉันเอง ดิฉันนัดกับเพื่อน ซึ่งเคยเป็นพยาบาลอยู่ โรงพยาบาลราชวิถี เรียกว่าเราทะเลาะไปร่งทางเข้าออก ของโรงพยาบาลนี้กันทั้งคู่ ก็นัดกันที่ประตูทางเข้าห้อง ตรวจโรคคนอก แต่ลืมย้ำให้แน่ว่า ประตูไหน ประตูด้านที่ ติดโรงพยาบาลเด็ก หรือประตูด้านถนนพญาไท

เราต่างคนต่างไปนั่งคอยกัน สิ้นเวลาไป ๓ ชั่วโมง

ประตูก็อยู่ไม่ไกลกัน ต่างคนต่างก็ปักหลักยึดหัวหาดของตน ไม่ขยับเขยื้อนไปไหน ด้วยกลัวว่าขยับแล้วอีกฝ่ายมาถึง จะหากันไม่พบ คอยกันจนอ่อนใจถึง ๓ ทุ่มกว่าเกือบ ๔ ทุ่ม.. น่ากลัวอีกฝ่ายคงมีธุระกระชั้นหัน หน้าหันนาสาหัส.. ก็ต่างคอดอกกลับบ้าน

พอลงถึงบ้าน เพื่อนก็โทรศัพท์เข้ามา ..หมอ..เธอมีงานด่วนอะไรหรือ ฉันคอยเสียงกเลย นี่เพิ่งกลับเข้าบ้านเดี๋ยวนี้เอง... ดิฉันก็โวยวาย ฉันก็คอย คุณ เพิ่งถึงบ้านเหมือนกัน นึกว่า หรือคุณแม่คุณเกิดไม่สบายเป็นอะไรขึ้นมา

คอยอยู่ตรงไหน?!

สืบสารราวเรื่อง ได้ความว่า ต่างอยู่กันคนละ บานประตู อันที่จริง ประตูก็อยู่ใกล้กันนิดเดียว แต่ไม่ได้ คิดเฉลียวใจที่จะค้นคว้าว่า ประตูเข้าห้องตรวจโรคคนอกนี้ มีกี่ประตูกัน ด้วยความที่ต่างก็มั่นใจว่า เรารู้จักโรงพยาบาลเป็นอย่างดี เคยเข้าทางประตูไหน ดิฉันชาวโรงพยาบาลเด็ก ก็เข้าทางประตูข้างโรงพยาบาลเด็ก เพื่อน เป็นชาวราชวิถีขนานแท้ ก็เข้าทางประตูหน้าของเขา อย่างผ่าเผย

เคราะห์ดีที่เราต่างคนต่างก็ปฏิบัติด้วยกัน เลย ต่างรีบขอโทษว่า เป็นความผิดของเราเองที่ไม่ได้ย้่ากัน ให้แน่ใจ ถ้าไม่ปฏิบัติ คงชดกันแหละกว่า.. เธอ นะสิ พุด

ไม่ตี.. แล้วคงทะเลาะกันไม่จบ เสียเวลาออกไป
๓ ชั่วโมงแล้ว ยังมาทะเลาะกันต่อทางโทรศัพท์ อาจจะ
คืนนั้นไม่ได้นอน

ถ้าเห็นในใจของเรา เวลาที่มีข้อบกพร่องอะไรเกิดขึ้น
ก่อนจะชนกันให้หลีกเลี่ยงไป ให้นึกดู นี่เป็นข้อ
บกพร่องของเราเองนะ ถ้านึกได้อย่างนี้ เรื่องก็จบ
ง่ายอย่างนั้น มันจะไปต่ออีกไม่รู้จักจบ

อีกตัวอย่างหนึ่งที่ทำงานเพื่อนมีคณงานอยู่คนหนึ่ง
ไม่รู้ว่าเป็นอะไร มีความซ้ำของเรื่องกฏูญแฉิมมาก วันเงิน
เดือนออกถ้าใครเปลอเอากระเป๋าสตางค์ใส่ไว้ในลิ้นชักโต๊ะ
เป็นเสร็จเลย เขาสามารถย้ายเงินเดือนออกไปโดย
กระเป๋ายังขยับเขยื้อน จนเจ้าของกลับไปถึงบ้าน ..เอ.. นี้
เราเอาเงินใส่ไว้ในกระเป๋าจริง ๆ หรือเอาไปใส่ไว้ที่อื่น..
คือสามารถเอาไปอย่างไม่มีร่องรอย กิตติศัพท์เรื่องนี้
เป็นอันรู้กันทั่ว แต่ทุกคนก็ยังเปลอเอาสตางค์วางไว้ใน
ลิ้นชักให้ถูกขโมยจนได้ แล้วก็มาบ่นกันไม่จบไม่สิ้น

วันหนึ่ง เพื่อนมีกิจธุระ จำเป็นต้องเอาเงินใส่ไว้ใน
ลิ้นชัก เลยถูกขโมยหมดไปเป็นเงินหลายพัน เขาก็บ่น..
บ่น.. ดิฉันบอกเขาว่า ท่านอาจารย์สอนไว้ ถ้ามีเรื่อง
อะไรเกิดขึ้น ให้เพิ่งโทษตัวเอง อย่าส่งใจออกนอกไปเพิ่ง
โทษคนอื่น กรณีนี้ก็เหมือนกัน เธอต้องโทษตัวเธอว่า
เป็นคนไม่รอบคอบ สมบัติของตัวเอง เอาไปวางล่อตาเขา

รู้อยู่แล้วว่าเขาเป็นคนไม่มีความยับยั้งชั่งใจ เห็นสตางค์เมื่อไรเป็นอดกลั้นไม่ได้ เพราะเชื่อว่า สมบัติในโลกนี้ไม่ใช่ของใคร แต่เป็นของโลก เมื่อไรเจ้าของหมดลมหายใจ มันก็ตกค้างอยู่กับโลกนี้ กลายเป็นสมบัติของแผ่นดิน ถึงตอนนี้เจ้าของจะยังมีลมหายใจอยู่ ก็ไม่เป็นไร ขอขยี้มเอาไปใช้ก่อนก็แล้วกัน

เพื่อนฟังแล้วเลยพาลโกรธดิฉันไปด้วย เสือกใส่ว่า คุณจะไปไหนก็ไปเสียเถอะ ดิฉันไม่อยากฟัง ดิฉันก็ไม่รู้ไม่ซี้ ยัดเยียดให้เขาฟังต่อ.. นี่คุณ จำเอาไว้นะ ถ้าคุณมีสตางค์แล้วไม่ต้องการให้คนอื่นมาหยิบฉวย หรือขยี้มไปใช้ คุณต้องคืบติดตัวเอาไว้ตลอดเวลา อย่าไปวางล่อหลอหลอตา การที่คุณไม่ระมัดระวัง ไม่รอบคอบ แสดงว่าคุณประมาท เอากิเลสไปยั่วยวนเขา ทำให้เขาตบะแตก ทำบาปอกุศล คุณต้องรับผิดชอบกับบาปของเขาจะบอกให้

เพื่อนสุดจะอดทนอดกลั้น ไล่ดิฉันให้ไปเสียให้พัน ดิฉันนึกในใจ.. เวลาเราพ่ายแพ้อารมณ์ตัวเอง ทั้งที่คำแนะนำก็ดีมีประโยชน์ ใจกลับรับฟังไม่ได้ เพราะตอนนั้นก็เลศต้องการแนวร่วมว่า ..เออ.. ไอ้คนงานคนนี้มันชั่วจริงๆ มันมีนิสัยไม่ดี ซึ่งการทำอย่างนั้น ไม่ได้แก้ปัญหอะไร สตางค์ก็เสียไปแล้ว มีหน้าซ้ำยังเสียใจของเราให้ไปคิดอกุศลกับเขา ไปคิดยกตนข่มท่านว่า ตั้งแต่เกิดมา

ก็ไม่เคยขโมยใครเลย มันบาปกรรมแต่ปางไหนกันนี้ ล่วงเกินต่อไปถึงพระพุทธเจ้า เอ..คำสอนของท่านที่ว่า อะไรที่เกิดขึ้นนี้ คือมรดกของเราเอง เราไม่เห็นเคยได้ ไปขโมยของใคร แล้วทำไมมันถึงมาขโมยเรา..

ใจที่เป็นอารมณ์ คิดปรุงฟุ้งซ่านไปนี้ มันชนทั่วจักรวาลไปหมด ทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าท่านก็อยู่ของท่านตามปกติ เราก็ไปจุดเอามาชนจนได้ เมื่อชนซ้ายป่ายขวาไปตามอารมณ์จนเบาสบาย เพราะได้ระบายแรงอัดในใจให้ค่อยบรรเทาเบาบางลงแล้ว เหมือนน้ำเดือด พอได้เหยียดฝาภาให้ไอน้ำออกบ้าง มันก็สบายใจ สติค่อยกลับคืนมา.. จริงสินะ ถ้าเราดูแลรักษาของของเราให้ดี ไม่เอาไปปล่อยหลุดตาเขา เขาก็ขโมยของเราไม่ได้ พระพุทธเจ้าท่านก็ตรัสไว้ถูกต้อง คนเราต้องไม่ประมาท ต้องป้องกันเอาไว้ อะไรๆ ที่รอบคอบได้ ไม่ก่อให้เป็นเรื่องขึ้นมาได้ เราก็ควรป้องกันเสีย

คราวนี้อะไรๆ ก็ถูกทั้งหมด แต่เมื่อก็ ตอนทีใจกลายเป็นกิเลส ปราภฏเหตุผลอะไรก็ฟังไม่ขึ้นทั้งนั้นกว่าจะคิดได้ ก็เหลกเหลวไปหมดแล้ว ถ้าเพื่อนเป็นคนประเภท ..มันเรื่องอะไร เราแนะนำให้ดีๆ กลับไม่ฟัง คราวหน้ามีเรื่องอะไร อย่ามาชวนนะ

ครั้นเรามีความทุกข์เดือดร้อน ไปปรึกษาเพื่อนใหม่ เขาก็ศอกกลับมาว่า เชิญไปปรึกษาตัวเธอเองสิ เพราะ

คราวก่อนฉันอุตส่าห์แนะนำ เธอก็ไม่ฟัง ซ้ำร้ายยังมาพาลชนฉันอีก.. ก็เป็นเรื่องกันขึ้นมา

ทีนี้ทำอย่างไร เราถึงจะรู้เท่าทันใจของเรา เวลาที่เราเป็นพาลขึ้นมาอย่างนี้ จะได้ไม่ไปชนซ้ายชนขวาจนกระทั่งเกิดความเสียหายหลายแสนขึ้นมา ท่านว่าเราต้องหยุดที่ใจของเรา

ไอ้ใจของเราหรือ ก็เป็นตัวเจ้าเล่ห์แสนกลที่สุด ผีกยากที่สุด ผีกคนอื่น ผีกลูกผีกเต้า ผีกผู้ร่วมงาน ผีกใครต่อใครรอบตัว เราว่ายากว่าเย็นแล้ว ก็ยังผีกง่ายกว่า ผีกตัวของตัวเอง

เวลาจะผีกตัวเองนี้ ทั้งๆ ที่จับได้คาน้ำคางเขา เขาก็ยังแก้ต่างให้กิเลสว่า เอาเถอะไหนๆ ก็พลาดไปแล้ว ไหนๆ ก็ผลอชนเข้าไปแล้ว จะหยุดตอนนี้ เตียวเรา กลายเป็นคนไม่จริง พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราเป็นคนจริง ไม่ใช่คนปลอม ไหนๆ คราวนี้ก็ชั่วไปแล้ว เอามันให้ชั่วบริสุทธิ์ไปทั้งตัว เพราะฉะนั้นขนมันเข้าไปอีก เอาให้แหลกไม่เหลือชิ้นดีเลย แล้วค่อยเริ่มต้นเปิดหน้าใหม่ เปิดศักราชใหม่ เป็นคนดี

แต่เราลืมนึกไปว่า แต่ละครั้งที่กระทำอะไรลงไป คือการสร้างความเคยชิน สร้างนิสัยขึ้นมา แล้วนิสัยแต่ละอย่างนี้ ขนาดจับได้คาน้ำคางเขา มันยังมีเหตุผลชักพาให้เราผลอตามต่อไปอีกจนได้ ว่าไหนๆ เราเป็น

คนจริง เพราะฉะนั้นจะชั่วแล้ว ชั่วให้บริสุทธิ์ไปเลย

คือ รู้ทั้งรู้ ไม่ใช่ไม่รู้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า การที่รู้
อะไรด้วยอวิชชาเนี่ย มันจะเป็นอย่างนี้ คือทั้งรู้ทั้งหลง
ท่อนหนึ่งก็นึกว่าเราเป็นธรรม พระพุทธเจ้าตรัสไว้ให้เป็น
คนจริง แต่อีกท่อนกิเลสแทรกเข้ามาแปลงสารว่า ไหน ๆ
ศักดิ์ศรีของเรามี ถ้าหยุดตอนนี้ เขาจะว่าเราแหย เห็น
ใหม่ว่าตัวตน สักกายทิฐิซึ่งอ้วนปี้ จุงเราออกไปชนกับเขา
เอาให้ແหลกกันให้หมดเลย คราวนี้กิเลสเป็นผู้ไม่รู้ไม่ใช่พุทธะรู้

อะไร ๆ ในชีวิตประจำวันของเรา จะว่าเราเป็นคน
คนไม่มีธัมมะก็ไม่ใช่ มีอยู่ แต่ถูกกิเลสที่ฉลาดแหลมคมกว่า
ยักย้ายเอาธัมมะมาฆ่าเสียจนกระทั่งกลายเป็นกิเลสไป
และเราเองเมื่อเป็นกิเลสไปแล้ว ก็ยังไม่รู้ตัวว่าเราเป็นกิเลส
ยังยืนยันว่า นี่เราปฏิบัติตามคำสอนของครูบาอาจารย์
ของพระพุทธเจ้านะ มันถึงแก้กันลำบาก เพราะจะว่าผิด
ก็ไม่ผิดทั้งหมด บังเอิญมันเลี้ยวมุมเฉไปเสียนิดหนึ่ง ที่จะ
ไปพบกันตรงนี้ ก็เลยไม่พบกันเพราะมันเฉไปนิดหนึ่ง
เหมือนกับประตูห้องตรวจโรคคนอก โรงพยาบาลราชวิถี
เฉไปคนละบานประตู ซึ่งก็ไม่ไกลกันเท่าไร แต่เมื่อใจไป
ยึดมั่นสำคัญผิดนี้ ทั้ง ๆ ที่ใกล้แสนใกล้ ก็ไม่เห็นกัน
ทำให้เสียผลประโยชน์ไปหมด

เหตุการณ์ในชีวิตของคนเรา ก็เป็นอย่างนี้ทั้งนั้น
ถ้าเราค่อย ๆ มาพิจารณาอย่างไม่เข้าข้างตัวเอง ก็จะมี

เห็นว่า มันไม่ใช่เรื่องยากเรื่องเย็น ไม่ใช่เรื่องที่เราไม่มีสติ ปัญญาที่จะรู้เท่าทัน แต่เป็นเพราะว่า เราไม่รอบคอบ ขณะที่กำลังอยู่ในเหตุการณ์ เราตั้งสติที่จะหยุดใจของเราให้แน่วหนึ่งไม่ได้

เหมือนเรากำลังดูของในกล่องขยาย แล้วจับปุ่มปรับภาพให้ชัดพอดีกับตาเราไม่มัน ภาพก็ไหวไปไหวมา ทำให้เราแลดูของที่เป็นคนละสิ่งไหวมาต่อเนื่องกัน เหมือนเป็นของอันเดียวไป เหมือนที่ดิฉันเปรียบเทียบว่า ใจเวลาไม่มีสติสัมปชัญญะปัญญาวิเวก ก็เหมือนกับมองของในบ่อน้ำที่ผิวถูกลมพัดกระเพื่อมเป็นระลอก ก้อนอิฐก้อนหินที่อยู่ใต้น้ำ ความจริงก็เป็นก้อนหิน แต่ผิวน้ำไหวพริ้วเป็นระลอก เราดูแล้วก็ว่าปลา เพราะก้อนหินของเราขยับได้ แต่ความจริงก้อนหินไม่ได้ขยับหรือกผิวน้ำที่เรามองผ่านไปสู่อีกก้อนหินต่างหากที่พริ้วตัว ตาของเราเลยเขี่ยอนตามพริ้วน้ำนั้น แล้วสรุปว่า ก้อนหินเคลื่อนไหว..ปลานะ..

เมื่อเป็นอย่างนี้ อะไรที่เรารู้ จึง รู้ ด้วยอวิชชาและอุปาทาน คือด้วยความทั้งรู้ทั้งหลง แล้วไปยึดมั่นสำคัญผิดในสิ่งที่เราเห็นไปด้วยความหลง พุทธรະเลยไม่ทันที่จะได้มารักษาใจ เพื่อพาเราให้แก้ปัญหาที่เกิดในชีวิตได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

เราก็ท้อ... ฉันทไม่ใช่คนไม่ดีนะ ฉันทเป็นคนดี มีศีล

มีกรรม แล้วทำไม เรื่องอะไรมันถึงเป็นอย่างนี้ เหมือนนิทานเรื่องหนึ่ง ท่านเปรียบเทียบธัมมะของพระพุทธเจ้าเป็นมะพร้าว พวกเราคือคนเดินทางที่ไม่รู้วิธีกินมะพร้าว พระพุทธเจ้าทรงเป็นเจ้าของสวน ปักป้ายอนุญาตไว้ว่า ผลไม้นี้ ใครเดินทางมาเหน็ดเหนื่อย หิว กระจาย ก็เอาไปกินไปดื่มได้

คนเดินทางคนแรกผ่านมา ทั้งเหนื่อยทั้งหิว เห็นป้ายเข้าก็ดีใจ หยิบลูกมะพร้าวมา แต่ไม่รู้วิธีจะกินมะพร้าวก็นำเข้าใจว่ากาบมะพร้าวคือเนื้อ จึงเอามัดค่อยๆ ฉะก่าบมะพร้าวอย่างดี เรียงใส่จานไว้ พอถึงกะลาก็เข้าใจว่าเป็นเม็ด โยนทิ้งไป แล้วเอากาบมะพร้าวมาเคี้ยว.. เคี้ยว..เคี้ยว..เคี้ยวไปก็เจ็บฟันไป แต่ก็ยังมีความหวังว่า ผลไม้นี้คงต้องเข้าไปคลุกเคล้ากับน้ำลายเสียก่อน แล้วอณูของมันจึงเปลี่ยนจากแข็งไปเป็นน้ำตาล เกิดรสหวานนุ่มขึ้น ก็ตั้งอกตั้งใจเคี้ยวต่อไป จนเหงื่อกระบรมไปหมด ฟันก็เจ็บ เลยเกิดความหงุดหงิด เพราะหิวก็หิว เคี้ยวก็ตั้งนานแล้ว กาบมะพร้าวก็ยังแข็งเหมือนเชือกอยู่นั่นแหละ เลยเกิดความโกรธ

เมื่อโกรธแล้ว ใจก็ไปทางหนึ่ง สติก็พลัดไปอีกทางหนึ่ง แทนที่จะมองเข้าตัวเอง คิดว่า..เออ..หรือเราไม่รู้วิธีกินให้ถูก ที่ฉะเอามานี้อาจไม่ใช่เนื้อของมันก็ได้ ก็เอากาบมะพร้าวโยนทิ้งไป แล้วนึกเฟื่องโทษเจ้าของสวน..นี่นะ..

คงไปถูกใครเขาหลอกเอา เสร็จแล้วไม่รู้จะทำยังไง ขายใครก็ไม่ได้ เลยเอามาหลอกต่อว่า ยกให้เป็นทาน เพื่อว่าคนที่ผ่านมานี้ จะได้ช่วยขนไปทิ้งให้

เห็นหรือไม่ว่า ใจของเรา เวลาที่ไม่รู้เท่าทันความเป็นจริง อัดตาดัดตนที่ครอบงำอยู่ ทำให้เรายกตนข่มท่าน ฟุ้งโทษผู้อื่น แทนที่จะคิดให้เป็นกุศลว่าเจ้าของสวนมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นะ อุดสาหกรรมแบ่งปันให้เป็นทาน แล้วเราละใช้ถูกประเภทหรือเปล่า กลับเอาโทษผิดไปป้ายให้เขา.. สมคงถูกใครหลอกมา แล้วปลุกไว้เสียเยอะแยะ คราวนี้เลยไม่รู้จะทำยังไง ก็ทำเป็นใจบุญยกให้เป็นทาน

ท่านเปรียบเทียบคนเดินทางประเภทนี้ เหมือนผู้ที่รู้จักแต่เปลือกของพุทธศาสนา ถึงวันพระไปวัดใส่บาตรรับศีล วันสำคัญตามนักขัตฤกษ์ต้องประกอบพิธีกรรมทำบุญ สร้างพระประธาน สร้างโบสถ์ ม่ายอย่างนั้นจะไม่ได้ขึ้นสวรรค์ ศาสนาคืออะไรต่อมิอะไรที่เป็นขนบประเพณี สรุปลแล้ว เราสับสนไปหมด เมื่อนึกถึงศาสนาก็นึกแต่เงิน..เงิน..เงิน ที่จะต้องเสียไปเพื่อทำบุญ ชื่อ สวรรค์นิพพาน

สมัยพุทธกาล มีช่วงหนึ่งที่เกิดข้าวยากหมากแพง ประชาชนเอียนพวกนักบวชที่ดีแต่ขอ พอเห็นผ้าเหลืองก็รังเกียจ..นี่จะมาบิณฑบาตอะไรอีกแล้ว วันหนึ่งฝูงวัวกำลังข้ามทุ่งมา ชาวบ้านเห็นเข้า สีเหลือง..สีเหลือง

ก็รีบบอกกันต่อ ๆ ไปว่า พระมาอีกแล้ว ทุกคนต่างเข้าบ้านปิดประตูเงียบ เพราะไม่ต้องการถูกบิณฑบาต จนกระทั่งฝูงวัวผ่านคล้อยไป ถึงรู้ว่า..อ้อ..วัวนะ ไม่ใช่พระหรอก

ถ้าเราไม่รู้จักศาสนาจริงแท้ ไปติดอยู่แค่เปลือกของมัน เราก็จะรู้สึกว่ ศาสนานี้เหมือนกาบมะพร้าว เอาไปใช้ทำอะไรก็ใช้ไม่ได้ ประโยชน์ก็ไม่มี ชำร่วยยังทำให้เหงือกของเราเจ็บระบมไปเปล่า ๆ คือ เสียแต่เงิน..เงิน..

ที่นี้ก็มาถึงคนเดินทางคนที่สอง ฉลาดขึ้นมาอีกนิดหนึ่ง ผลไม้ี่ฉลาดนะ มีเปลือกหุ้มหนา ก็เลาะกาบมะพร้าวทิ้งไป แต่ไปเข้าใจว่า กะลามะพร้าวคือเนื้อ ก็ลงมือขบกะลามะพร้าว จะให้แตกให้ได้ ขบจนฟันบิ่น กะลาที่ยังไม่แตก เลยโยนทิ้งไปด้วยความโกรธ ด่าเจ้าของสวนเหมือนคนเดินทางคนแรก

คนประเภทที่สอง ก็เหมือนเรา..เรานี่แหละ คือเป็นคนดี มีศีลมีธรรม มีความเคารพตัวเอง ครั้นไปเจอคนประเภทที่พูดกันไม่รู้เรื่อง ประเภทที่เอารัดเอาเปรียบ เราก็ทนไม่ได้..อะไรกัน ช่างไม่มียางอาย มันคิดว่าคนอื่นกินกล้วย ตัวเองกินข้าวอยู่คนเดียวหรืออย่างไร เราก็ตั้งตัวเป็นผู้พิพากษาศาลโลก จะต้องแก้ไขทุกคนในโลกนี้ ให้ดีมีศีลมีธรรม ให้รู้ว่านี่เป็นของธรรมดานะ ทุกคนควร

จะต้องรู้ ควรจะมีความละเอียดบ้างสิ อะไรกัน ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ มีอัยยาสาวได้สาวเอา

เราเลยรู้สึกว่ โลกนี้หนักหน่วงเหลือเกิน ทุกข์เดือดร้อนไปหมด เหมือนขบกะลามะพร้าว แล้วนับวันเราก้ยิ่งจะพบมนุษย์พันธุ์นี้มากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ต้องอะไรเป็นไม่ได้ สมัยเราถูกพ่อแม่ดู เรารักเรายำเกรงท่านยอมปรับปรุงตัวเอง สมัยนี้ ลองไปดูเข้าสิ ลูกเราเขาจะโวยวายว่า.. พ่อแล้ว.. ทำไม่ไหวแล้ว พ่อ..พ่อ.. เหนื่อยเหลือเกินแล้ว พุดมาก เตียวบ้าใส่ณะ

เพราะอะไร.. เพราะใจที่ไม่เคยถูกฝึกอบรมให้รู้จักกรอบระเบียบ จะขาดความอดทนอดกลั้น เหมือนดินเหนียวที่ตากลมจนเริ่มแห้ง พอช่างปั้นจะเอามาปั้นเป็นอะไร ก็ร่วน เปราะแตกหลุดเป็นชิ้น ๆ หมด เพราะขาดความอดทนอดกลั้น ขาดศรัทธาความเชื่อมั่น

สิ่งเหล่านี้คือน้ำประसान ที่ทำให้ใจเกิดความผูกพันต่อกัน แล้วสามารถอดทนอดกลั้น ยับยั้งใจไว้ได้ ฝ้ายอย่างนั้น เอะอะอะไรก็ชนกันวินาศไปหมด แล้วไม่คิดที่จะรู้ จะปรับปรุงตัวเอง เหมือนคำที่กล่าวเอาไว้ว่า เมื่อกาลเวลาล่วงไป ล่วงไปคำสอนของพระพุทธเจ้าก็ค่อยผิดเพี้ยนไปเรื่อย ๆ เพราะใจของผู้ปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติไม่ได้ ก็หันมาสงสัย ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้คงผิดมันต้องเป็นอย่างที่เราเป็นนี่แหละ สัทธิธรรมก็ค่อยผิด

เพี้ยนไปเรื่อย ๆ

วัดป่าก็จะกลายมาเป็นวัดบ้าน ที่ท่านเคยภาวนา เคยอยู่ในป่าอย่างสงบ สันโดษ ก็เริ่มมาข้องแวะกับผู้คน กลายเป็นวัดบ้าน พระวัดบ้านจะกลายเป็นฆราวาส คือ มีแต่เศษผ้าเหลือingtัดหนู มีลูกมีเมีย มีอะไรเหมือนฆราวาสทุกอย่าง

ฆราวาสจะกลายเป็นเดรัจฉาน ตรงนี้ที่เราสะดุ้ง หัวใจ เพราะอะไร ไม่ใช่ที่เราจะกลายเป็นเสือสิงห์ กระต๊องแรดกันไป ตัวของเราก็คงเป็นคนอยู่แต่จิตใจ จะยึดมั่นสำคัญผิดในสิ่งที่รู้เห็น ไม่ยอมเปิดใจรับฟังคำ สอนของใคร ดูอย่างเราเลี้ยงลูกสุนัขเอาไว้ มันก็น่ารัก เราบอกอะไรมันก็ดูเชื่อฟัง วันหนึ่งฝนตกเฉอะแฉะ มัน ไปวิ่งย่ำสนามจนเท้าเปโระหมด เราก็ตังมันว่า.. นี่ เจ้าอย่าย่ำขึ้นมาบนบ้านนะ อยู่แต่ข้างล่าง.. มันก็นั่งฟัง ทำตาใส กระดิกหางแกวัก..แกวัก ทำเป็นว่าครับ..ครับ รู้ เรื่องแล้ว

ครั้นเรากล้อยหลัง มันก็ย่ำขึ้นไปทั่วบ้าน เลอะเทอะไปหมด จากเท้าที่เปื้อนซีโคลนนั่นแหละ ครั้น จะไปดูมันก็..โอ้เอ๊ย..มันเป็นหมาจะเอาอะไรกับมันนักเล่า ก็มันพูดกันรู้เรื่องเสียเมื่อไหร่ล่ะ..เราก็ไม่ดู

แต่เมื่อไรที่ฆราวาสกลายเป็นเดรัจฉาน หน้าตา ก็เป็นคนอย่างเรา ๆ นี่แหละ แต่ใจข้างใน อะไรที่ยึดมั่น

สำคัญผิดอยู่ ก็จะยึดอยู่อย่างนั้น เราพูดอะไรด้วย ก็เหมือน..นี่.. ทำคุณเป็อน อย่าอย่าขึ้นมานะ เดี่ยวบ้านช่องเลอะเทอะหมด ก็..ครับ..ครับ..ครับ แต่อีกประเดี๋ยวดูเดียว คุณเธอก็เดินเข้าไปทั่วบ้านหน้าตาเฉย เราก็โกรธเพราะไปยึดผิดว่า รูปร่างเป็นคน ไม่ได้พิจารณาให้เห็นตามเป็นจริง ตกลงก็ชนกันบรรล้วยวายวอด

ถ้าเห็นได้เท่าทันว่า ..เออ..มันใส่เสื้อคนนะ แต่ใจไม่ใช่คน เราก็คงดับเครื่อง หยุดก่อนชนได้ ไม่ไปตั้งความหวังอะไร บอกตัวเองว่าแต่เนี้ยต่อไป ถ้าไม่อยากเหนื่อย ก็จัดการปิดประตูให้เรียบร้อย เขาจะได้เข้ามาไม่ได้ เราต้องแก้ที่ตัวเรา ป้องกันที่ตัวเราแล้วทุกอย่างจะหมดปัญหา

เราก็ประเภทคนเดินทางคนที่สอง คือ หงุดหงิดเหลือเกิน โลกนี้แย่มาก ทำไมสมัยพุทธกาลถึงไม่มีมนุษย์พันธุ์นี้บ้าง ความจริงมันก็มี เพราะพระพุทธเจ้าทรงใช้ความเจียมเป็นการสอน คือ ดัดทิ้งไป ก็มี

ทีนี้ ก็ถึงคนเดินทางคนที่สาม มาถึงก็เฉาะก้ามะพร้าวทิ้งไป เห็นกะลามะพร้าวก็พินิจพิเคราะห์..เอ.. ท่านว่าเอาไว้ใครหิวกระหายก็เอาไปกินไปดื่มได้ แสดงว่าผลไม้เนี้ยต้องมีทั้งเนื้อทั้งน้ำ แต่ดูกะลาก็ไม่เห็นว่าจะมีน้ำอยู่ได้ตรงไหนเลย ก็จับลูกมะพร้าวมาหมุนพินิจพิเคราะห์ หูก็ได้ยินเสียงน้ำกระฉอกอยู่ข้างใน ก็รู้ว่าสิ่งที่กินได้นั้นซ่อนอยู่ข้างในกะลา จึงหามือมาเฉาะตรงหัวกะลาเจาะ

เป็นฝาเปิดออก ได้น้ำมะพร้าวอ่อนดื่มชื่นใจ กินเนื้อ
มะพร้าว ที่หวานนุ่มกำลังอร่อย

เปรียบเหมือนผู้ที่รู้ว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าไม่
ได้มีแต่พิธีกรรม ที่เป็นเปลือก ไม่ได้มีแต่ศีลธรรมจริย-
ธรรมที่เป็นกระพี้ แต่มีวิธีฝึกฝนอบรมใจให้มีภูมิคุ้มกัน
พุ่มพักรักษาใจให้มีสติสัมปชัญญะเป็นฐาน เกิดปัญญา
เอาโลกภายนอกที่สัมผัสเรามาไตร่ตรอง จนเห็นเป็นเหตุ
เป็นผลเป็นธัมมะ สอนใจให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้
เองให้ลอยตัวอยู่ในโลกนี้ได้โดยไม่ติดโรคไปกับเขา ไม่
ทุกข์โศกนัสนัดเดือดร้อน เพราะหลงเอาใจตัวเองไปเป็น
เชียงให้เหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปดั่งใจ มาสับเอา..สับเอา
จนกระทั่งกรอกน้ำไปบัวบก เท่าไร เท่าไร ก็ไม่พิน

เรารักษาใจของเราให้เหมือนใบบัว ใบบัวแม้แช่
อยู่ในน้ำโคลน แลดูเหมือนสกปรกไปหมด หรือแช่อยู่ใน
น้ำฝน แลดูเหมือนสะอาดผุดผ่อง พอหยิบใบบัวขึ้นมา
พ่นน้ำ เคลือบใบที่เป็นมันของใบบัว จะทำให้ทั้งน้ำโคลน
น้ำฝนกลิ้งหลุดไปเกลี้ยง จนมันสะอาดเท่ากัน แยกไม่ได้
ว่า เมื่อกี๋ใบบัวอยู่ในน้ำโคลนหรือน้ำฝน

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้พวกเราฝึกปฏิบัติใจของตัว
เหมือนเราได้ดื่มได้กินน้ำและเนื้อมะพร้าวอ่อน เป็น
อาหารให้ใจชุ่มชื่น มีกำลังรักษาตัวของตัวไว้เหมือนใบบัว
อะไรในโลกสมมุตินี้ที่มาข้องแวะ จะดีจะชั่ว ก็ไม่สามารถ

เปลี่ยนสภาวะของเราได้ ถ้าเรารักษารักษาใจของเราได้อย่างนี้
รับรอง ไม่ว่าจะอะไรเกิดขึ้น เรามีเวลาที่จะหยุดได้ทันท่วงที
แล้วพิจารณาไตร่ตรองจนกระทั่งได้สัมมาทิฐิมาเป็นเหตุผล
ที่จะแก้ไขใจของเรา ช่วยให้เราได้คำตอบสำหรับแก้ปัญหา
ชีวิตของเราก็ปลอดภัยอยู่บนมรรค ไม่ไปชนกับใครให้
เกิดความเสียหายหลายแสน ไม่ก่ออกุศลวิบากให้ตัวเอง
ต้องไปเป็นภาระชดใช้ในภายหลัง

ถ้าเห็นด้วยกับหลักการที่กล่าวมา เราก็มีกำลังใจ
เมื่อไรจะผลออสติ นึกถึงความเสียหายที่จะต้องไปชดใช้
ซึ่งตอนนี้ยังไม่เห็นก็จริง เพราะเราเพิ่งเอาเมื่อดอกกุศล
หว่านลงไป ครั้นได้ปุ๋ย ได้ฝน ได้น้ำ อีกมีขำมีน่าน มันก็
จะงอกเป็นความปวดหัว เป็นปัญหา มาให้เรายุ่งยาก
เดือดร้อน

พอระลึกนึกอย่างนี้ แล้วได้ประสบผลของอกุศล
วิบากที่ทำให้ยุ่งยากเดือดร้อน สติก็จะกระชับอยู่กับใจยิ่ง
ขึ้น พอผล่อว่า จะชนให้แหลกไปเลย เตียวเขาไม่เห็นเรา
เราเป็นคนจริง สติก็จะเตือน..ใครจะเห็นเราเป็นคนจริง
เป็นคนไม่จริง ไม่สำคัญเท่า เราเห็นเรา เป็นคนจริง
เราเห็นเราเป็นคนมีเหตุผล ยับยั้งซึ่งใจตัวเองได้ เราไม่ได้
อดกลั้นเพราะกลัวใคร เราไม่ได้หยุดเพราะแหย แต่หยุด
เพราะเรา รัก ตัวเรา ไม่อยากมีปัญหามากกว่านี้ เวลา
เหนื่อย ใครมาเหนื่อยกับเรา เราต้องเหนื่อยคนเดียว

เราเห็นโลกตามความเป็นจริง ใจของเรา ที่ท่านว่า
ต่อไปฆราวาสจะเป็นเดรัจฉาน ก็ไม่เป็นแล้ว แต่เป็น
ฆราวาสที่เป็นมนุสสมนุสโส รูปร่างกายตัวตนเป็นมนุษย์
ใจก็เป็นมนุษย์ หรือมนุสสเทโว ตัวเป็นมนุษย์ แต่ใจเป็น
เทวดา เพราะมีความสะดุ้งระอายเป็นต้อติดต่อบาป ไม่ทำ
ความผิดทั้งในที่ลับที่แจ้ง ใครไม่เห็นไม่สำคัญ แต่เราเห็น
เรานับถือตัวเรา เราชมตัวเรา ตรงนี้สำคัญที่สุด

ถ้าปฏิบัติต่อไป ต่อไป ต่อไป ใจก็เป็นมนุสสอริโย
คือ ตัวเป็นมนุษย์แต่ใจขึ้นสู่ภพภูมิของอริยบุคคล ซึ่ง
ทุกคนมีสิทธิทำได้

ชีวิตประจำวันของเราแต่ละวัน ..แต่ละวัน อย่า
ปล่อยใจไปเป็นอารมณ์ว่า ทำไม เราถึงลำบากยากแค้น
อย่างนี้ ทำไมเขาถึงไม่เป็นอย่างเรา คิดอย่างนั้นแล้ว
ใจจะมีตมัว ไปยึดมั่นสำคัญผิด เป็นเหมือนเดรัจฉาน
มองไปทางไหนก็เห็นแต่อย่างนี้ แล้วใจจะหมดกำลัง
ชอกเข้าไปเรื่อย ๆ ตรงกันข้าม ถ้านึก พระพุทธเจ้าทรง
สอนไว้ อะไรที่เราทำวันนี้ เดียวนี้ คือเม็ดพันธุ์ที่หว่านไป
พรุ่งนี้ เดือนหน้า ปีหน้ามันก็จะออกขึ้นมาให้เราเสวยผล

อะไรที่บังเกิดกับเราแต่ละเวลาขณะที่ขณะนี้ คือ
ผลของเม็ดเก่า ๆ ที่เราหว่านเอาไว้ มรดกที่เราทำเอาไว้
เอง ถ้าไม่ชอบสิ่งที่ตัวเองกำลังเผชิญอยู่ แต่นี้ต่อไป มัดมือ
เราเอาไว้ให้ดี อย่าให้หว่านสิ่งที่เคยหว่านลงไปใหม่อีก

ด้วยความเคยชินขาดสติ เพราะมันจะพาให้เราทุกข์
ทรมานในกาลข้างหน้าอย่างขณะเดี๋ยวนี

นึกเท่าทันอย่างนี้ เราจะหยุดก่อนชน เพราะชน
ไปที่ไร ยิ่งทำให้เรากลับมาปวดหัวมากขึ้น สติมาช่วยให้
หยุดทัน หยุดได้ก่อน ถ้าปัญญายังไม่คมพอจะหาทิศ
ทางได้ถูก ทางที่มีอยู่มี ๒ ทางเท่านั้น พระพุทธเจ้าทรง
สอนว่า หนทางไปสู่ความสิ้นทุกข์คือมรรค หนทางสร้าง
ทุกข์คือสมุทัย ในแต่ละขณะที่ใจเราเกิดปัญญา ไม่ทราบ
จะไปทางไหน มันมีแต่เลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา ถ้าเลี้ยว
ผิดก็หันหลังกลับ

ทางในใจเราก็มีเพียง ๒ ทาง คือทางไปสู่โรงงาน
ผลิตทุกข์ และทางไปสู่ความสิ้นทุกข์ อะไรที่เคยทำแล้ว
สงสัยว่า มันคือต้นเหตุให้เราทุกข์เดือดร้อน เพราะเรา
ชนเขาแล้วจึงดับเครื่องทัน มันไม่มีประโยชน์ งามไหม้
หมดแล้ว ถั่วจึงสุก หยุดเสีย แล้วหันหลังกลับ ไปใน
ทิศทางตรงกันข้าม

เมื่อทำอย่างนี้แล้ว ผลที่เคยทำให้เราทุกข์ เดือด-
ร้อน ค้นในหัวใจ ค่อยๆ ดีขึ้น ชีวิตเบาสบายขึ้น แก้อะไร
อะไรแล้วได้ผล ใจก็เกิดความเชื่อเลื่อมใสว่า เมื่อก่อน
เข้มทิศของเราชี้กลับหัว ชั่วเหนือเป็นชั่วใต้ ชั่วใต้
เป็นชั่วเหนือ เราเริ่มปรับเปลี่ยนตัวเราด้วยวิธีนี้ก่อน เมื่อ

ผลจริงเกิดขึ้นเป็นเครื่องยืนยัน สอนเรา ใจก็ยิ่งเชื่อมั่น
แน่นแฟ้น สติตั้งมั่น กระชับแน่นเข้า ปัญญาเห็นชอบ
ค่อยงอกงามตามมา เพราะสติคือตัวตั้งคำถาม ..เรา
กำลังทำอะไร ทำไมถึงทำอย่างนี้ เมื่อมีคำถามว่า *ทำไม*
ใจก็ต้องพยายามหาเหตุผลมาอธิบาย จนได้คำตอบว่า..
อ้อ.. อย่างนี้เอง..

เจ้า..อ้อ.. อย่างนี้เอง.. คือปัญญาเห็นชอบ
สัมมาทิฐิ ถ้าเราฝึกให้ใจมีสติ ระลึกได้ว่า ใจกำลังคิดอะไร
จะทำอะไรลงไป ทำไปแล้ว ผลเป็นอย่างไร มันต้องเกิด
ปัญญาเห็นชอบทุกครั้ง ถ้ายังเห็นชอบไม่จริง ทำลงไปแล้ว
เกิดปัญหาขึ้น เราก็รู้ชัดว่า ที่ทำไปนั้นยังไม่ใช้ปัญญา
เห็นชอบ ถูกยังไม่หมด ก็แก้ต่อไป

เวลานาทีที่ผ่านมาในชีวิต ก็คือแบบฝึกหัดให้เรา
ได้รู้จักใจของตัวเอง ได้แก้ไขใจตัวเอง จนในที่สุด ใจเริ่มรู้
ตามเป็นจริง ชีวิตก็มีฐานที่มั่นคง ถึงจะมีพายุสลาตัน
เราก็ไม่กลัว เพราะสามารถตั้งมั่นอยู่บนฐานอันนี้ ไม่
ปลิวตามพายุไป

พายุสลาตันคืออะไร ก็คือคนรอบข้าง เสียง
วิพากษ์วิจารณ์ของเขา ลามยศ ผัสสะที่มากกระทบ
สรรเสริญนินทาใจจะถูกสิ่งเหล่านี้ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเรียก
โลกธรรม หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ลมพายุที่คอยมาโยก
คลอนหัวนไหวจิตใจเราให้ปลิวตามไป เวลาเราตามลมไป

ก็รู้สึกว่ โลกทั้งโลกเป็นกองเชียร์ของเรา แต่เวลาพลาดไปติดบ่วงแล้ว ตกอยู่ท่ามกลางภยันตราย ปรากฏไม่มีใครโผล่มาส่งข้าวส่งน้ำ ไม่มีใครเยี่ยมหน้ามาเป็นกำลังใจ ปล່อยให้เราระเสือกกระสน ช่วยตัวเองอยู่โดยลำพัง

คราวนี้แหละ ตนต้องเป็นที่พึ่งแห่งตน เราต้องหาวิธีแยกคางที่จะเลี้ยงตัวให้รอดปลอดภัยออกมาได้ ยามสนุกเบิกบาน ไม่ทราบกองเชียร์มาแต่ไหน พรึบพรึบเต็มไปหมด ถ้าไม่พินิจพิเคราะห์ ไตร่ตรอง สอนตัวเอง เราก็ถูกพายุสลาตันของโลกธรรมกระหน่ำพัดจนสะบักสะบอม ถอนรากถอนโคน เปรียบได้กับต้นไม้ ถ้าถูกลมโยกอยู่เรื่อย ๆ โดยรากแก้วยังหยั่งไม่ลึกแน่นหนาพอ ต้นจะเฉาในที่สุดก็ยืนต้นตาย

ใจของคนก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีสติสัมปชัญญะ ปัญญา คุ่มครองรักษา เมื่อถูกโลกธรรมพัดก็หัวโนหวจนกระทั่งหาทิศทางที่จะไปไม่ถูก สุดแล้วแต่เขา ถ้าเขาพัดเราขึ้นเหนือ เราก็ไปทางเหนือ ถ้าเขาพัดเราลงใต้ เราก็ไปทางใต้ เมื่อเป็นอย่างนี้ ใจเราจะเฉาจากความเชื่อมั่นในตัวเอง เฉาจากคุณงามความดี

การเชื่อในหลักเกณฑ์เป็นตัวของตัวเอง แม้ความเชื่อนั้นจะผิด แต่อุปนิสัยที่ไม่เหลาะแหละ มีความเชื่อมั่นว่าจะทำต้องลงมือทำ พิสูจน์จนเห็นจริง เหล่านี้เป็นอุปนิสัยที่ดี เปรียบเหมือนเครื่องมือที่จะพาเราไปให้ถึง

จุดหมายปลายทาง เมื่อไรเราถูกคิดได้ เกิดสัมมาทิฐิ กลับทิศทางที่เดิน เราก็เข้าสู่มรรค ดังเช่นองคุลิมาล แม้จะฆ่าคนมาเป็นเบือ เมื่อพบพระพุทธเจ้าเกิดสัมมาทิฐิ ก็ปฏิบัติจนบรรลุอรหัตตผลได้

ท่านอาจารย์เปรียบลูกศิษย์ดีคือ เจ้าเหตุเจ้าผลว่า เหมือนแท่งเหล็กเนื้อดี เมื่อได้นายช่างมีฝีมือ เอามาทำเป็นเครื่องใช้ไม่สอย ก็ดีมีคุณภาพเยี่ยม ส่วนศิษย์ที่ว่าอะไร ก็พยักตาม ลมพัดไปทางเหนือ ก็ปลิวขึ้นเหนือ พัดไปทางใต้ ก็ลงใต้ เหมือนขี้ผึ้ง ถึงช่างจะปั้นตีพิเศษอย่างไร พอถูกเปลวของกิเลสหลนเข้าหน่อยก็คืนตัว นายช่างลงแรง เหน็ดเหนื่อยเท่าไร ๆ ก็สูญเปล่า เพราะใจอย่างนั้นเป็นใจรั่ว เป็นโมฆบุคคล ขาดสัจจะความจริงใจแม้กระทั่งกับตัวเอง จึงไม่สามารถรักษาคุณงามความดีของตัวเองได้

เรามาดูใจเรา ถ้าใจเรามีความแน่วแน่มั่นคง ไม่ต้องเสียใจว่าทำไมใจเราถึงตั้งดีถือดี ไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ เอาความตั้งดีนั้นมาปรับทิศทางเสียให้ถูกต้อง มันจะได้เป็นแรงขับเคลื่อนพาเราไปสู่จุดหมายปลายทาง ถ้าเราเป็นคนว่านอนสอนง่าย แต่ไม่มีกำลังเหนียวรั้งใจตัวเองให้อยู่ในทิศทางที่ถูก อยู่ใกล้อะไรก็เห็นดีเห็นงามตามไปหมด เพราะเพ่งเล็งผลประโยชน์ตน ไม่อยากมีเรื่องกับใคร ถ้าเป็นแบบนี้ เราก็เป็นขี้ผึ้ง อยู่ใกล้อะไรเข้า ก็ถูกลนละลายตามเขาไป เอาตนเป็นที่พึ่งไม่ได้สักที ถ้า

เป็นอย่างนี้ เราก็เสียผลประโยชน์ของเรา

การที่หยุดก่อนหน้านั้น ถ้าหยุดเพราะไม่ยอมมีเรื่อง แต่ไม่เข้าใจว่า ที่ต้องหยุดนั้นเพราะเหตุผลอะไร การหยุดก็ไม่มีประโยชน์เพราะวันหนึ่งเราจะเกิดอารมณ์ค้างๆ ว่าทำไมเราถึงต้องเป็นฝ่ายเอาใจคนรอบข้างตลอดกาล ถึงวันนั้น อารมณ์ก็จะปั่นป่วนอยู่ในใจ จนเราหาทิศทางที่จะเป็นตัวของตัวไม่พบ เพราะ เราไม่เคยเก็บเกี่ยวเหตุการณ์ในชีวิต มาเป็นแบบฝึกหัดตัดใจของตัวเอง เราเพียงแต่กอดเก็บความรู้สึก ออมขอมกันเข้าไว้เถอะ ชาวพุทธต้องอภัย โอหสิต่อกัน อย่ามีเรื่องกัน อะไรหนักนิดเบาหน่อย ก็ยกประโยชน์ให้เขาไปเสีย

ใจที่ขาดความรู้ความเข้าใจ จะสะสมตะกอนของความฟุ้งซ่าน สงสารตัวเอง จนวันหนึ่งปริมาณเกินระดับที่ตัวเองจะรับไหว มันก็ตีโพยตีพายว่า.. เรื่องอะไรเราถึงต้องเป็นฝ่ายให้..ให้..อยู่คนเดียว ครั้งนี้ครั้งที่ ๙๙๙ แล้วนะ เป็นตายร้ายดีก็ไม่ให้ต่อไปอีกแล้ว.. มันก็ระเบิดเปรี้ยงปร้างขึ้นมาเหมือนน้ำที่เขื่อนพัง แล้วก็ไม่มีอะไรเป็นคุณเป็นประโยชน์

แต่ถ้าเราหยุดด้วยสติสัมปชัญญะ หยุดด้วยปัญญาเห็นชอบ หยุดเพราะรู้ว่า เรากำลังทำงานหนักก่อร่างสร้างอุปนิสัยที่ดีเป็นกุศล เพื่อวันหนึ่งข้างหน้าเราจะได้สบาย ผลที่เหนืออยากลงทุนลงแรงสร้างเอาไว้ จะ

งอกงามขึ้นมาให้เก็บเกี่ยวเป็นอริยทรัพย์ไว้เลี้ยงตัว
 อย่างนี้จึงจะเป็นการปฏิบัติ ใจก็จะมีหลักยึดเหนี่ยว มีปิติ
 อิ่ม เบาสบาย

ถ้าไม่รู้จักหาอาหารให้ใจอย่างนี้ เราจะสับสน
 ทุกวันนี้ เราอยู่ท่ามกลางหมู่ชนที่ส่วนใหญ่เห็นผิด ยึด
 ติดอยู่กับค่านิยมผิดๆ แล้วไปสำคัญว่า เสี่ยงส่วนมาก
 คือความถูกต้อง เราเลยสับสนลงแล้ว แล้วจะเอาอย่างไรดี
 ประชาธิปไตยสอนให้เคารพระชาชาติ แต่พระพุทธเจ้า
 ทรงสอนว่า จะเป็นประชาธิปไตย จะเป็นอัตตาธิปไตย ก็
 ยังไม่ถูกต้องเที่ยงธรรม ต้องเป็นธัมมาธิปไตย คือสิ่งนั้น
 ต้องเป็นเหตุเป็นผล เป็นธรรม มีประโยชน์ทั้งกับตัวเรา
 และกับผู้มาเกี่ยวข้องกับ

อะไรที่เป็นธรรม จะไม่มีพิษมีภัยกับเราหรือกับใคร
 เมื่อทำไปแล้ว ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ ได้ความร่วมมือเป็น
 สุขถ้วนทั่วหน้า แต่ถ้าใจยังเป็นกิเลส เราก็ว่าธัมมาธิปไตย
 บิบบันเรา ลิดรอนผลประโยชน์ของเรา เราต้องแยก
 เรา กับ กิเลส ให้ออกเสียก่อน

ถ้าเห็นชอบว่า ธัมมาธิปไตยเท่านั้นที่ควรเชื่อและ
 ยึดถือเอาไว้เป็นบรรทัดฐาน เราก็จะไม่สับสน เพราะธัม
 มาธิปไตย บางครั้งก็เป็นเสี่ยงข้างมาก บางครั้งก็เป็น
 เสี่ยงโดดเดี่ยว เพื่อจะพิสูจน์ศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม
 พระสงฆ์ ของเรา ที่เราว่า เรามีไตรสรณคมน์เป็นที่ยึด

เหนียวแน่น จริงแท้แน่นอนแล้วหรือยัง

ถ้าผ่านลมพายุของโลกธรรมตรงนี้ไปได้ ใจจะเริ่มมีกำลังขึ้น เกิดความสงบเยือกเย็น ก่อนหน้านั้น ทั้งๆ ที่รู้ว่าเราถูก แต่พอคนส่วนมากไม่เห็นด้วย เราก็กระสับกระส่าย กังวล วุ่นวาย เพราะไม่แน่ใจ ไม่อยากเป็นมนุษย์ต่างดาว เราอยากให้สังคมรับรองเรา เห็นเราเป็นพรรคเป็นพวก ซึ่งความเป็นจริง ขึ้นอยู่กับสภาวะของสังคม ถ้าสังคมเป็นคนดีมีศีลธรรม สิ่งที่เราทำก็เป็นที่พึงพอใจ แต่ถ้าสังคมเป็นคนทุศีล ความถูกต้องของเรา ก็ป็นเกลียดกับกิเลสเขา

ถ้าหลักของใจยังไม่มั่น เราก็หวั่นไหว ครั้นทำไปตามโลกธรรม ลึกๆ ลงไปในใจ เราก็ตะขิดตะขวง ผลอนึกถึงสิ่งที่ได้ทำไป ก็สะดุ้งกับสิ่งนั้น มันเป็นเหมือนมีสนิมมีแผลอยู่ในใจเรา ทำให้ใจรุ่มร้อน ไม่สงบผาสุก เราจึงต้องฝึกฝนใจให้ไม่หวั่นไหว คนรอบข้างจะนิยม หรือไม่นิยม ให้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์

สิ่งที่เป็นธรรมย่อมดีมีประโยชน์ เหมือนทองคำระหว่างที่เราเสียดูรกแก่พม่า ก็เอาปูน เอาดินไปฉาบ พระพุทธรูปทองคำ เอาอะไรต่อมิอะไรไปกลบเกลื่อนไว้ วันหนึ่งสิ่งที่ฉาบปิดบังเอาไว้หลุดล่อนไป ทองคำก็ยังคงเป็นทองคำ เราไม่เคยพบว่า พระทองคำ ที่ถูกปูนถูกดิน

ฉาบไว้ นานวันไป ทองคำกลายเป็นปูนเป็นดิน ไม่เคยมี
 นี้ก็เหมือนกันใจที่เป็นธรรมแล้ว เมื่อไร... เมื่อไร...
 เราไปเจอเจอคนที่เป็นธรรม เขาย่อมรู้ในคุณค่า และ
 รับรองยกย่อง ไม่มีวันที่ทองคำจะกลายเป็นกรวด หิน ดิน
 ปูนไปได้ หรือเราปลุกขนุนแล้ว มันจะงอกขึ้นมาเป็น
 มะละกอ

ถ้าเป็นอย่างนั้นเมื่อไร เราค่อยมาสงสัยกันว่า
 การปฏิบัติตัว ปฏิบัติใจเพื่อสร้างอุปนิสัยที่เป็นคุณงาม
 ความดี นี่เหมาะหรือไม่ เมื่อใจสิ้นความคลงแคลงแล้ว
 เราจะได้พักเพียร ใช้ทุกเวลานาทีในชีวิต มีเหตุการณ์
 อะไรเกิดขึ้น น้อมมาเป็นแบบฝึกหัดเป็นข้อสอบเพื่อดูว่า
 สติสัมปชัญญะของเราเข้มแข็งพอที่จะคุ้มครองเราได้
 หรือยัง หยุดวาจา หยุดกาย เพื่อให้ใจไตร่ตรองจนได้เหตุ
 ผลที่สมควร ได้ปัญญาเห็นชอบ แล้วจึงเดินต่อไป เพื่อ
 แก้ไขปัญหาให้เข้ามรรค คือพาชีวิตเราไปสู่ความดับทุกข์

ถ้าทำได้แบบนี้ อะไร.. อะไร.. อะไร ที่เกิดบน
 ชีวิตเรา จะเป็นความผาสุกร่มเย็นทั้งนั้น ใจจะมีกำลัง
 ใครพูดอะไรก็ไม่หวั่นไหว เพราะสติสัมปชัญญะที่เป็น
 ฐานรองรับ แน่นหนามั่นคงขึ้น เหมือนจะสร้างบ้าน
 เรากมที่แน่นหนาดีแล้ว คราวนี้จะลงเสาสร้างบ้านชั้นเดียว
 หรือลงเสาสร้างตึกสิบชั้น ตึกก็ไม่ทรุดไม่ร้าว

แต่ถ้าเรากมฐานไม่แน่นหนา แล้วรีบร้อนสร้าง

ตึกก็ร้าว เหมือนคนบางคนไม่สร้างฐานใจให้ดีเสียก่อน
ใครว่าภาวณาดีก็ไปภาวณากับเขา ภาวณาแล้วก็ไม่รู้ว่า
เป็นโมหสมาธิ มิจจาสมาธิหรือสัมมาสมาธิ เขาว่าสมาธิ
ก็สมาธิ ยิ่งทำไป คนรอบข้างก็ยิ่งนิินทา.. มันเข้าวัดยัง
ใจกันนะ ยิ่งเข้าวัดยิ่งพูดไม่รู้เรื่อง เอาแต่ใจตัว
เฟ่งโทษผู้อื่น หงุดหงิดงุ่นง่าน

ตัวคนทำกึ่ง ทำไม่เขาถึงว่าเราเป็นมนุษย์ต่างดาว
เราก็ปฏิบัติแล้วนี่นา มันเลยไปกันใหญ่ ยิ่งปฏิบัติใจยังไม่
เป็นสุข เจ้าตัวก็สงสัย.. ไหนใครว่าปฏิบัติแล้วใจจะสุขสบาย
ร่มเย็น มีปิติ ทำไม่เราถึงรุ่มร้อน หงุดหงิด ก็เพราะว่าเรา
ไปไม่ถูกทาง เข้มทิศของเราเป็นเข้มทิศไปเก

ถ้าเราดูให้รู้ชัด ทำไปด้วยความมีสติ ระลึกรู้ให้ใจ
อยู่ในอารมณ์ที่เป็นกุศล เพียรสร้างฐานของใจให้
แน่นหนามั่นคงอย่างที่เคยกันมา รับรอง มันจะรู้เห็นเป็น
ในใจ

ใจสงบเยือกเย็น ไม่ทุกข์เดือดร้อน ไม่ว่าโลก
ข้างนอกจะแปรปรวนอย่างไร ใจก็เยือกเย็นเป็นเมตตา
เหมือนเราเป็นน้ำตก ใครเข้าใกล้ก็ได้ละอองเย็น ไปช่วย
ให้ใจซึ่งกำลังรุ่มร้อน กังวล สับสน หาทิศทางไม่ถูก
เกิดความสงบ ตั้งมั่น เห็นทิศทาง และมาเป็นแนวร่วม
กับเรา

สังคมทุกวันนี้ ถ้าแต่ละคน แต่ละคน เห็นชอบ
อย่างนี้แล้วผนึกกำลังกัน มีเวลาว่างนั่งสมาธิฝึกใจ ของตน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละเวลา นาที แต่ละวี่วัน จะเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เราเห็นว่า ธรรมะเป็นจริงอย่างนี้ มีผลเกื้อกูลชีวิตจิตใจให้มีทิศทาง ไปถึงจุดหมายปลายทางที่มุ่งหวังได้

ใจก็ร่มเย็น เห็นชีวิตเป็นสิ่งมีคุณประโยชน์ทุกๆ ลมหายใจเข้าและออก จะไม่เกิดความแข็ง หรือหดหู่ว่าทำไมโลกนี้ถึงเป็นอย่างนี้ ทำไมเราถึงต้องชนกันอยู่เรื่อย อุบัติเหตุทำไมถึงเกิดบ่อย...บ่อยเหลือเกินใจที่ฝึกฝนแล้ว จะตั้งอยู่ในความไม่ประมาท สังสมปัญญา ให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามจริง ทุกอย่างก็เปลี่ยนเป็นความผาสุกร่มเย็นต่อกัน ทั้งที่โลกข้างนอกก็ยังวิปริตแปรปรวนอยู่เช่นเดิม

ดิฉันหวังว่าสิ่งที่มาคุยสู่กันฟังในวันนี้จะเป็นกำลังใจ ช่วยให้ชีวิตของพวกเขาหยุดก่อนชนได้ทุกครั้ง เราเกิดความโล่งใจ เบาใจ มีสุขภาพใจปกติแข็งแรง

“
ใครเห็นเราเป็นคนจริง คนไม่จริง
ไม่สำคัญเท่า เราเห็นเรา
”